

9. STUDIJA

SUKOB NEZADRŽIV—SVJEDO ANSTVO SVJETOVNO MUDRIH

Opća Inteligencija Novi Faktor u svim Razračunavanjima—Gledišta Senatora Ingalla—Gledišta Vel. Lymana Abbota—Gledišta Biskupa Newmana (M.E.)—Gledišta Zapaženog Pravnika—Gledišta Pukovnika Roberta Ingersolla—Časni J. L. Thomas o Radnom zakonodavstvu—Gledište Wendella Phillipsa—Predviđanje Povjesničara Macaulaya—Nade Časnog Chauncey Depewsa—Biskup Worthington (P.E.) intervjuiran—Odgovor W. J. Bryana—Englesko Gledište—Izjava Edwarda Bellamya o Situaciji—Mišljenje Vel. J. T. McGlynnna—Pogled Prof. Grahama—Gledišta o pravdi od Vrhovnog Suda—Francusko Gledište, „Društvena Gužva.“

„Izdisat će ljudi od straha i iščekivanja onoga što prijeti svijetu. Doista, sile će se nebeske poljuljati.“ (Luka 21:26)

MUDRI ljudi svijeta, posvuda, priznaju da se približava veliki društveni sukob, i da je nezadrživ—da se ništa ne može učiniti kako bi ga se spriječilo. Oni su tražili lijek, ali nisu pronašli nijedan primjeren bolesti, i, odustajući od svake nade, oni su zaključili da sugestija Evolucije mora biti ispravna; naime, da „Sva priroda djeluje pod zakonom preživljavanja jačeg kao najprikladnijeg, i uništenja slabih kao neprikladnih za život.“ Njima je rečeno od filozofa da je „to ono što je bilo prije,“ da je naša civilizacija samo ponavljanje civilizacija Grčke i Rima, i da će na sličan način pasti i razbiti se u komade barem kad se radi o masama, i da će bogatstvo i vladavina opet gravitirati u

rukama nekolicine, dok će mase, kao i u ranijim civilizacijama Istoka, samo postojati.

Oni vrlo općenito propuštaju zapaziti novi element u sukobu s kojim se nikada ranije nisu susreli; naime, vrlo općenito širenje znanja po čitavom svijetu, posebno širom svijeta Kršćanstva. Na to nam je, što mnogi ljudi zaboravljaju, skrenuta pažnja od onih koji su dovoljno mudri da traže pravu mudrost na izvoru—Božjoj Riječi. Oni su obavješteni da će u „vrijeme svršetka...mnogi juriti amo-tamo i da će se znanje umnožiti...To će biti jedno vrijeme zebnje kakva se nije dogodila otkad postoji jedan narod sve do tog vremena.“ (Dan. 12:1-4) Oni vide da je prorečeno jurenje amo-tamo čovječanstva zapanjujuće ispunjeno; oni također vide općeniti porast spoznaje; i njima vrijeme nevolje prorečeno u istom smislu znači, ne ponavljanje povijesti, ne podlaganje masa nekolicini favoriziranih, nego ogroman povijesni preokret kojeg su donijeli novi zapaženi uvjeti. I izjava od istog proroka, s tim u vezi, da „*U ono vrijeme* će ustati Mihael [Krist], veliki knez“ i preuzeti svoju slavnu moć i vladavinu, u skladu je sa mišlju da će dolazeća nevolja okončati vladavinu sebičnosti pod „knezom ovog svijeta“ [Sotonom], i uvesti Emanuelovo kraljevstvo blagoslova. Ali poslušajmo neke od svjetovno mudrih ljudi da nam kažu što oni vide!

Šire gledište i široka i veoma neujednačena izjava o borbi za bogatstvom i posljedičnim slomom nižih klasa bila je dana novinama od strane Čas. J. J. Ingallsa, čovjeka širokih osjećaja, umjerenog bogatstva i bivšeg Senatora Sjedinjenih Država. Mi dajemo samo liberalne izvratke iz nje, jer je to skromna izjava o slučaju, i zato što pokazuje da čak ni sasvim budan državnik koji vidi poteškoću ne zna za lijek koji bi mogao biti primijenjen da izliječi bolest i spasi žrtve.

SENATOR INGALLS napisao je:

„Sloboda je nešto više od imena. Onaj koji ovisi o volji drugoga za zaklon, odjeću i hranu ne može biti slobodan čovjek u širem, punom značenju te riječi. Čovjek čiji svakodnevni kruh za njega i obitelj ovisi o plaći koju poslodavac može dati ili uskratiti kako mu volja nije slobodan. Alternativa između gladovanja i podvrgavanja programu je ropstvo.

„Sloboda se ne sastoji u definicijama. Objava da su život, sloboda i težnja za srećom neotuđiva prava svakog ljudskog bića ne čini nijednog čovjeka neovisnim. Pravo na slobodu je prazno ismijavanje i zabluda ako također ne postoji moć da se bude slobodan. Sloboda nije samo uklanjanje zakonskih ograničenja, dopuštenje da se dođe ili ode. Dodano tima mora biti kapacitet i prilika, što jedino izuzeće od nužde neprestanog svakodnevnog rada može donijeti. Da parafraziram Shakespearea, Siromaštvo i Sloboda su nepodudaran par. Sloboda i ovisnost su nespojivi. Ukidanje siromaštva bio je san vizionara i nada filantropista još od svanuća vremena.

„Nejednakost bogatstva i očita nepravda nejednake raspodjele bogatstva među ljudima bilo je zbunjenost za filozofe. *To je neriješena enigma politike ekonomije!* Civilizacija nema paradoks koji je toliko tajanstven kao što je to postojanje gladi kada postoji višak hrane—potreba usred suvišnosti. Da jedan čovjek može imati posjede izvan mogućnosti ekstravagancije da prosipa, i drugi, sposoban i voljan raditi, treba propasti zbog potrebe za žeravicom, krpama i korama, čini društvo nerazumljivim. To čini povelju ljudskih prava logogrifom. Toliko dugo dok se ti uvjeti nastave ključ za dešifriranje u kojemu je napisana sudbina *nije otkriven*—bratstvo čovjeka je fraza, pravda je formula, a božanski je kod nečitak.

„Otpornost siromašnih na besmislena obeshrabrenja bogatih svrgnula je carstva. Oslobođanje potrebitih bio je cilj ljudskih i božanskih propisa. Pritužbe unesrećenih teret su povijesti. Job je bio milijuner. Bilo da je ta neusporediva proizvodnja koja nosi njegovo

ime prispodoba ili biografija, to je od dubokog interesa, jer pokazuje da je patrijarh bio okupiran sa istim pitanjima koja nas sada uznemiravaju. On poput Populiste opisuje one koji uzimaju magarca siročetu i vola udovici, uklanjaju znamenitosti, žanju polja i skupljaju berbu siromašnih, koje lišavaju njihove odjeće i ostavljaju ih gole pljuskovima s planina i utočištima stijena.

„Hebrejski su proroci sačuvali svoje najizabranije kletve zbog iznuđivanja i luksuza bogatih, i Mojsije je propisao propise za otpust dugova, redistribuciju zemljišta i ograničavanja privatnog bogatstva. U Rimu je stoljećima, vlasništvo nekretnina bilo ograničeno na 300 hektara po svakom građaninu, i broj stoke i robova bio je ograničen na obrađivano područje. Međutim zakoni koje je dao Svemogući, kroz Mojsija, Židovima, bili su jednako nedjelotvorni kao i kodovi Lycurgusa i Liciniususa protiv neumoljivih energija čovjeka i organskih uvjeta njegovog bića.

„U vrijeme Cezara 2,000 plutokrata posjedovalo je Rimsko Carstvo, i više od 100,000 poglavara obitelji bili su prosjaci, podržavani donacijama iz javne blagajne. Ista se borba nastavila kroz Srednji Vijek sve do u devetnaesto stoljeće. Nema propisanog lijeka danas koji nije bio neučinkovito primijenjen na bezbrojne pacijente prije: nema eksperimenta u financijama i političkoj ekonomiji koji nije bio predložen i kojeg se nije uvijek iznova pokušavalo, bez rezultata osim pojedinačne katastrofe i nacionalne propasti.

„Naposljetku, nakon mnogo nasumičnog tapkanja i mnogih krvavih i očajničkih borbi s kraljevima i dinastijama, prednost, kasta i prerogativa, stare zloupotrebe, opasno uvučeni redovi, titule i klase, konačni ideal Vladavine je ovdje bio ostvaren, i ljudi su vrhovni. Siromašni, radnici, su vladari. Oni prave zakone, oni formiraju institucije. Luj xiv je rekao, „Ja sam Država.“ Ovdje radnici, poljoprivrednici, kovači, ribari, obrtnici kažu, „Mi smo Država.“ Oduzimanje i pljačka i obogaćivanje kraljevskih favorita su nepoznati. Svaki čovjek, bez obzira na porijeklo, sposobnost, obrazovanje ili moral, ima jednaku šansu sa svakim drugim u utrci života. Zakonodavstvo, bilo dobro ili loše, donosi većina.

„Prije manje od stoljeća društveno stanje u Sjedinjenim Državama bilo je ono praktične jednakosti. Kod našeg prvog popisa stanovništva nije bilo ni milijunera, siromašnog niti skitnice u zemlji. Prvi Američki građanin koji je prešao prag od milijun dolara bio je izvorni Astor, oko 1806, koji je prije mnogo godina bio doselio iz Njemačke, sin mesara, s paketom od krzna kao temeljem svog bogatstva. Najveći posjed prije tog vremena pripadao je Georgu Washingtonu, koji je kod svoje smrti, 1799, bio procijenjen na oko \$650,000.

„Masa ljudi bili su poljoprivrednici i ribari, živeći zadovoljno od proizvoda svog truda. Razvoj kontinenta uvođenjem željeznica, poljoprivrednih strojeva i znanstvenih primjena suvremenog života učinilo nas je najbogatijom nacijom na zemlji. Ukupni posjed zemlje vjerojatno prelazi \$100,000,000,000, za jednu polovicu čega je rečeno da je pod izravnom kontrolom od manje od 30,000 osoba i korporacija. Najveća privatna bogatstva na svijetu bila su akumulirana u posljednjih pola stoljeća u Sjedinjenim Državama.

„I naši su materijalni resursi jedva taknuti. Manje od četvrtog dijela naše obradive površine je bilo izorano. Naši rudnici skrivaju blaga bogatija od onih iz Ofira i Potosija. Naši su proizvodi i trgovina još nedozreli, ali su već uspostavili aristokraciju bogatstva koja ne nosi niti podvezicu niti krunu, i objavljena je bez glasnika, ali je često dobrodošla u dvorove prinčeva i palače kraljeva.

„Ako nejednaka raspodjela tereta i koristi društva ovisi o zakonodavstvu, instituciji i vladavini, tada bi pod sistemom kao što je naš ravnoteža trebala biti obnovljena. Ako bogatstvo rezultira iz nepravednih zakona, i siromaštvo iz zakonodavnog ugnjetavanja, lijek je u rukama žrtava. Ako oni trpe, to je od samo-nanesenih rana. Mi nemamo feudalna prava, niti pravo prvorođenog sina na nasljedstvo, niti neotuđivo dobro; nema mogućnosti koja nisu otvorena svima. Pravda, jednakost, sloboda i bratstvo su temelj Države. U ruci svakog čovjeka je glasački listić. Škola nudi obrazovanje svima. Štampa je slobodna. Govor, misao i savjest su slobodni.

„Ali univerzalno pravo glasa nije se pokazalo lijekom za zlo u društvu. Siromaštvo nije ukinuto. Premda je bogatstvo bilo akumulirano preko snova pohlepe, nejednakost distribucije je jednako velika kao i u vrijeme Joba i Salamuna i Agisa. Ne samo da je stari problem neriješen nego su njegovi uvjeti komplicirani i pojačani. Ogromna politička moć konsolidirana je u rukama nekolicine, i mnogo je veće bogatstvo stečeno od pojedinaca pod republikom nego pod monarhijom.

„Veliki jaz između bogatih i siromašnih postaje sve širi i širi iz dana u dan. Sile radne snage i kapitala, koje bi trebale biti saveznici, pomoćnici i prijatelji međusobno su se postavili jedni protiv drugih poput neprijateljskih vojski u utvrđenim logorima, pripremajući se za opsadu ili bitku. Milijuni u novcu su godišnje izgubljeni na plaće, uništavanje propadljive imovine, kvarenje zasada i smanjenje dobiti kroz štrajkove i blokade što je postalo normalan uvjet rata između poslodavaca i zaposlenika.

„Utopija je još neotkrivena zemlja. Idealno savršenstvo u društvu, poput fatamorgane u pustinji, opada kako se približava. Ljudska priroda ostaje nepromijenjena u svakom okruženju.

„Stanje masa je neizmjereno bolje s napretkom civilizacije. Najsiromašniji obrtnik danas slobodno uživa udobnosti i pogodnosti nego su to monarsi sa svojim blagom mogli kupiti prije pet stoljeća. Ali De Toqueville je zapazio jedinstvenu anomaliju koja kako se stanje masa poboljšava, oni nalaze mnogo nepodnošljivijom, i nezadovoljstvo se povećava. Potrebe i želje se umnožavaju mnogo brže nego sredstva zadovoljenja. Obrazovanje, dnevne novine, putovanje, knjižnice, parkovi, galerije i izlozi su proširili horizont radnih muškaraca i žena, povećali njihov kapacitet za uživanjem, upoznali ih sa raskoši i prednostima bogatstva. Politička pouka poučila ih je o jednakosti čovjeka i upoznala ih sa moći glasačkog listića. Lažni učitelji su ih uvjerali da je svo bogatstvo bilo stvoreno radom, i da je svaki čovjek koji ima više nego može zaraditi svojim rukama sa dnevnim plaćama lopov, da je kapitalista neprijatelj, i milijuner javni neprijatelj kojeg bi

trebalo staviti van zakona i pucati u njega čim ga se vidi.

„Velika privatna bogatstva su neodvojiva od visoke civilizacije. Najbogatija zajednica u svijetu, po glavi stanovnika, u ovo vrijeme je indijansko pleme Osaga. Njihovo nagomilano bogatstvo je deset puta veće, proporcionalno, od onoga Sjedinjenih Država. Ono je držano zajedničkim. Zajednica imovine možda nije uzrokom barbarstva, ali u svakoj Državi, kada se pristupa društvenoj i ekonomskoj jednakosti, i bogatstvu „stvorenom radom“ bez intervencije kapitala, kao što je u Kini i Indiji, plaće su niske, radnici su degradirani i napredak nemoguć. Da je bogatstvo Sjedinjenih Država bilo jednako raspoređeno među njenim stanovnicima u ovo vrijeme iznos kojeg bi svatko posjedovao, prema popisu stanovništva, bilo bi oko \$1,000.

„Da se ta jednakost nastavi, napredak bi očito prestao. Da je to bilo prevladavajuće stanje od početka, mi bi smo ostali na mjestu. Jedino kada bogatstvo postane koncentrirano priroda može biti pokorena i njene sile podvrgnute civilizaciji. Da nije kapitala kroz strojeve, iskoristivu paru, struju i gravitaciju, i izuzeće čovjeka i nužnosti stalnog truda da si osigura za život, čovječanstvo bi još uvijek stajalo ili se vraćalo unatrag. Željeznice, telegrafi, flote, gradovi, knjižnice, muzeji, sveučilišta, katedrale, bolnice—sve velike poduzetnosti koje uzvisuju i uljepšavaju postojanje i poboljšavaju uvjete ljudskog života—dolaze od koncentracije novca u rukama nekolicine.

„Čak i ako bi bilo poželjno *ograni iti* akumulacije, društvo ne posjeduje načina da to učini. Um je nesavladiv. Razlike između ljudi su organske i temeljne. One su uspostavljene odredbama Vrhovne Sile i ne može ih se ukinuti aktom Kongresa. U borbi između mozgova i brojeva, mozgovi uvijek pobjeđuju, i uvijek će.

„Društvena pošast je smrtonosna i prijeteća, ali bolest nije toliko opasna koliko liječnici i lijekovi. Politički čuvari, sa njihovom sarsaparillom i plasterima i pilulama, tretiraju simptome umjesto uzrok prigovora. Besplatno novčano sredstvo srebra, povećanje broja stanovnika, ograničenje useljavanja, Australski glasački listić i

kvalificirano pravo glasa važna su pitanja, ali sve to može biti ostvareno bez utjecaja i na najmanje moguće poboljšanje stanja velikih masa radnika u Sjedinjenim Državama. Umjesto da se oslobode siromašnih nezalica, bilo bi dobro povećati njihovo bogatstvo i njihovo znanje, i učiniti ih prikladnima za glasanje. Propisana klasa neizbježno postaje urotnicima, i slobodne se institucije jedino može osigurati obrazovanjem, napretkom i zadovoljstvom onih o kojima ovisi njihovo postojanje.“

Ovdje je izjava činjenica: ali gdje je izjava lijeka? Nema nijedne. Ipak pisac nije u skladu sa činjenicama na koje skreće pažnju: on bi volio, ako bi mogao, skrenuti pažnju na bijeg od onoga što vidi da je neizbježno. Tako bi svi ljudi koji su dostojni ljudskog oblika i prirode. Barem kad s radi o Gosp. Ingallsu, to je očigledno iz sljedećeg izvoda iz jednog od njegovih govora u Senatu Sjedinjenih Država.* On je rekao:

„Mi ne možemo prikriti istinu da smo na rubu nadolazeće revolucije. Stara sporna pitanja su mrtva. Ljudi se raspoređuju na jednoj ili drugoj strani potencijalnog sukoba. Na jednoj je strani kapital, izuzetno upleten u prednosti, arogantan od neprestanih pobjeda, konzervativan, koji se tvrdo drži starih teorija, zahtijevajući nove povlastice, obogaćen domaćim nametanjem poreza i vanjskom trgovinom, i boreći se da prilagodi sve vrijednosti svom vlastitom zlatnom standardu. Na drugoj je strani radna snaga zahtijevajući zaposlenje, nastojeći da razvije domaće industrije, boreći se sa silama prirode i podlažući si pustinju. Radna snaga, izgledniji i mrzovoljni u gradovima, čvrsto su odlučili svrgnuti sistem pod kojim bogati postaju još bogatiji a siromašni još siromašnjijima—sistem koji daje Vanderbiltu i Gouldu basnoslovno bogatstvo, i osuđuje siromašne na siromaštvo iz kojeg ne postoji izlaz ili utočište osim groba. Zahtjevi za pravdom bili su zadovoljeni s ravnodušnošću i prezirom. Sa radnom snagom zemlje, koji traže zaposlenje, ophode se kao sa bezobzirnim prosjacima koji prose kruha.“

---

*Kongresni Izvještaj, Sv. 7, str. 1054-5

On tako jasno izjavljuje da ne može vidjeti nadu. On ne zna ni za kakav lijek za strašnu bolest—sebičnost.

Mišljenje Vel. Dr. Lymana Abbotta o Situaciji

U starom broju the *Literary Digesta* mi nalazimo sljedeći pregled gledišta Dr. Abbotta, slavnog propovjednika, urednika i suradnika sa Teodorom Rooseveltom, o Odnosu između Kapitala i Radne Snage:

„Dr. Abbott potvrđuje da je pitanje da li je sistem plaće bolji od feudalizma ili ropstva bilo riješeno; ali za sadašnji industrijski sistem bilo kao konačan ili istinit on daje ove optužbe: (1) Da ne daje postojano ili trajno zaposlenje svim voljnim radnicima. (2) Da također ne uspijeva dati svima onima pod sobom plaće koje su odgovarajuće stvarnom životu. (3) Da je nedovoljno edukativan sam po sebi i da ne uspijeva dozvoliti odgovarajuće slobodno vrijeme za obrazovne procese. (4) Da su čisti, dobri domovi u mnogim slučajevima nemogući pod sadašnjim uvjetima. Dr. Abbott vjeruje da se propisi Isusa Krista i načela zdrave političke ekonomije podudaraju; on inzistira na tome da je ružno mrviti muškarce, žene i djecu da bi se napravilo jeftinu robu. Radna snaga nije „roba“ on objavljuje. Citiramo:

„Ja vjerujem da je sistem koji dijeli društvo u dvije klase, kapitaliste i radnike, samo privremen, i da je industrijski nemir našeg vremena rezultat slijepe borbe za *demokraciju bogatstva*, u kojemu će korisnici alata također biti vlasnici alata, u kojemu će radna snaga iznajmljivati kapital, ne kapital radnu snagu; u kojemu će ljudi, ne novac, kontrolirati industriju, kao što sada kontroliraju vladu. Ali nauka da je radna snaga roba, i da ju kapital treba kupovati na najjeftinijem tržištu, nije niti privremeno zdrava; ekonomski je lažna jednako kao što je etički nepravedna.

„Nema takve robe kao što je radna snaga; ona ne postoji. Kada radnik dođe u tvornicu u Ponedjeljak ujutro on nema ništa za prodati, on je praznih ruku; on je došao kako bi proizveo nešto svojim trudom, i da nešto, kad bude bilo proizvedeno, ima biti prodano, i dio prihoda od te prodaje s pravom će pripadati njemu, zato što je on

pomogao to proizvesti. I kako ne postoji radna snaga kao roba za prodaju, tako ne postoji ni tržište radne snage na kojemu će se prodati. Slobodno tržište podrazumijeva raznolikost prodavača s različitom robom i raznolikost kupaca s različitim potrebama, prodavač sa savršenom slobodom da proda ili da ne proda, kupac sa savršenom slobodom da kupi ili da ne kupi. Ne postoji takvo tržište za radnu snagu. Radnici su u velikoj većini slučajeva tako čvrsto povezani sa njihovim gradom predrasudom, neznanjem o vanjskom svijetu i njegovim potrebama, od strane domaćih razmatranja, sa njihovim malim posjedima—njihovim domom i udesom—i sa religioznim vezama, kao da su bili ukorijenjeni za zemlju. Oni nemaju za ponuditi različite vještine; kao pravilo radnik zna kako učiniti dobro samo jednu stvar, koristiti dobro samo jedan alat, i mora pronaći vlasnika za taj alat koji želi da ga radnik koristi, ili mora biti u stanju mirovanja. „Trgovac,“ kaže Frederic Harrison, „sjedi u svojoj kućici za računanje, i sa nekoliko slova ili oblika, transportira i distribuira sadržaje cijelog grada iz jednog kontinenta u drugi. U drugim slučajevima, kao vlasnik dućan, plima i oseka prolazećeg mnoštva opskrbljuje potrebu kretanja u njegovoj robi. To je pravo tržište. Ovdje konkurencija djeluje brzo, potpuno, jednostavno, pravedno. Potpuno je drugačije sa nadničarom, koji nema robu za prodati. On sam mora biti prisutan na svakom tržištu, što znači skupo, osobno kretanje. On ne može biti u skladu sa svojim poslodavcem; on ne može poslati niti uzorak svoje snage; niti poslodavci kucaju na njegova kućna vrata. Ne postoji niti radnička roba za prodati niti radničko tržište na kojemu se prodaje. Oboje su mašta političke ekonomije. Stvarne činjenice su kako slijedi:

„Većina robe u naše vrijeme—čak poljoprivredne robe postepeno dolazi pod te uvjete—proizvedena je od organiziranog tijela radnika, koji vrše svoje djelo pod „kapetanom industrije,“ i korištenjem skupih alata. To zahtijeva suradnju triju klasa—vlasnike alata ili kapitaliste, nadzornika ili upravitelja, i korisnika alata ili radnika. Rezultat je zajednički proizvod njihove industrije—jer sam alat je samo spremljeni proizvod industrije—i stoga im zajednički pripada.

Posao je političke ekonomije utvrditi kako vrijednosti mogu biti ravnopravno podijeljene između tih partnera u zajedničkom pothvatu. To je jednom riječju pitanje rada. Nije istina da radnik ima pravo na cjelinu, niti on to traži, što god neki od divljih zagovornika njegove stvari mogli tvrditi za njega. Nadzornik ima pravo na njegov udio, i to veliki udio. Voditi takvu industriju, znati koji su proizvodi potrebni u svijetu, naći kupca za njih za cijenu koja će dati pravu nadoknadu za trud proizvodnje istih, zahtijeva samo po sebi rad visoke kakvoće, i jedan koji zaslužuje velikodušnu naknadu. Vlasnik alata ima pravo na naknadu. Pretpostavimo da je on, ili netko od koga je on primio svoj alat, sačuvao novac kojeg su njegovi drugovi potrošili bilo u sadašnju udobnost ili u sumnjivi užitek, i on ima pravo na nagradu za svoju ekonomiju i štedljivost, iako ponekada može biti pod znakom pitanja da li naš suvremeni industrijski sistem ponekada ne daje nagradu koja je prevelika za vrlinu stjecanja, i tako pretvoriti vrlinu u zamku. Radnik ima pravo na naknadu. Još od ukidanja ropstva nitko ne poriče to pravo. Određivanje kako će se napraviti podjela proizvoda ove zajedničke industrije je složeno. Ali sigurno je da to ne treba biti napravljeno sa sistemom koji nalaže kapitalisti da plati što je manje plaće moguće za učinjene službe, i radniku da učini što manje službe za primljene plaće. Što bi god moglo biti pravi način, ovo je pogrešan način.“

Čini se da Dr. Abbott ima toplo, suosjećajno srce za mase i da je jasno shvatio njihovu situaciju. On dijagnosticira političko—društveno—financijsku bolest, ali ne uspijeva pronaći lijek. On doista pogađa što bi mogao biti lijek kad bi ga se moglo dobiti, ali ne sugerira nikakav način osiguravanja istoga—to jest, on misli da vidi u tijeku,

„Slijepu borbu prema demokraciji bogatstva u kojoj e korisnici alata biti vlasnici alata; u kojoj e radna snaga unajmljivati kapital.“

Ova rečenica glasi kao da je njen pisac nedavno pročitao priču o Aladinovoj svjetiljci u Arapskim Noćima i nadao se

naći i koristiti „čarobni štapić.“ To pokazuje da gospodin ili ima ograničeno znanje o financijama ili inače očekuje *revoluciju* u kojoj će korisnici alata uzeti alate silom od kapitalista, kršeći sve zakone društva koji su trenutno priznati. I ako bi takav prijenos alata iz ruku sadašnjih vlasnika u vlasništvo korisnika alata bilo izvršeno na bilo koji način, ne mogu li svi vidjeti da bi novi vlasnici alata, zbog tog vlasništva, postali kapitalisti? Imamo li bilo koji razlog za pretpostaviti da bi novi vlasnici alata bili više velikodušniji ili manje sebični od sadašnjih? Imamo li bilo koji razlog za pretpostaviti da se je prirodno srce promijenilo više u vlasnicima alata nego u korisnika alata, ili da bi novi korisnici alata pozvali svu radnu snagu da podjele podjednako koristi strojeva? Svo iskustvo s ljudskom prirodom kaže, Ne! Bolest je vidljiva, nužnost brzog liječenja je vidljiva, ali nijedan lijek ne može izliječiti „uzdišuće stvorenje.“ Njegovi uzdasi i porođajni bolovi moraju se nastaviti i povećavati se, kao što Apostol ukazuje, sve do očitovanja sinova Božjih—Kraljevstva Božjeg. (Rim. 8:22,19)

Poricanje bilo koje nevolje ju ne liječi. Potvrda da „ne postoji roba kao radna snaga“ neće ispraviti ili promijeniti žalosnu činjenicu da je radna snaga roba, i da ne može biti ništa više pod našim sadašnjim društvenim zakonima i uvjetima. Ropstvo je jedno vrijeme i u pogledu izvjesnih ljudi, možda bilo dobrotvornom institucijom pod ljubaznim i obzirnim gospodarima. Kmetstvo pod feudalnim sistemom polu—civilizacije možda je imalo dobra obilježja prilagođena tom vremenu i uvjetima; i slično tome platni sistem. *Rad kao roba*, uz kupnju i prodaju, ima neka izvrsna obilježja, i učinio je mnogo u razvoju mentalne i fizičke vještine, i zaista, je bio veoma dragocjeni dar Radnoj snazi u prošlosti. Niti bi bilo mudro uništiti to obilježje robe čak i sada, jer oni radnici koji

posjeduju i koriste mozak i vještinu i snagu zaslužuju da budu bolje traženi i da budu u stanju raspolagati svojim radom za bolje cijene nego nevjšti i glupi: to je također potrebno za poticanje glupih i ravnodušnih. Potreba je—pravedna, mudra, očinska vladavina koja će nastaviti sa zdravim ograničenjima i poticajima i dodano tome, dok u isto vrijeme štiteći svaku klasu radne snage od arogancije klase odmah iznad njih, i štiteći sve od herkulejanske moći današnjeg Kapitala s njegovom ogromnom i sve većom vojskom strojnih robova; i sve dok na koncu, nakon potpunog i općeg praktičnog poučavanja u pravednosti, pod zakonom ljubavi, ne bude uništila sve što je u skladu sa sebičnosti i grijehom.

Takva vladavina nije predložena nigdje osim u Bibliji, i tamo je točno opisana i jasno obećana i čeka jedino na odabir Božje Crkve—da budu njegovi kraljevi i svećenici kao sunasljednici Emanuela. (Otkr. 5:10; 20:6)

Pogled Pokojnog Biskupa J. P. Newmana

Biskup Metodističko Episkopalne Crkve, Newman, vidio je nezaustavljivi sukob između Kapitala i Radne snage. On je vidio prava i nepravde na objema stranama u pitanju. U članku jednom objavljenom u časopisima njegove denominacije, on navodi sljedeće prijedloge i sugestije:

„Je li bezbožno biti bogat? Je li siromaštvo neophodno za pobožnost? Jesu li prosjaci jedino sveti? Je li nebo ubožnica? Što ćemo onda učiniti sa Abrahamom, koji je bio veoma bogat u stoci, u srebru i u zlatu? Što ćemo tada učiniti s Jobom, koji je imao 7000 ovaca, 3000 kamila, 4000 goveda, 500 magaraca; koji je imao 30 000 hektara i 3000 kućnih slugu?...

„Stjecanje bogatstva je božanski dar. Industrija i štedljivost zakoni su štednje. Skupiti veliko bogatstvo poseban je dar. Kao što su pjesnici, filozofi i govornici rođeni kao takvi, tako su i financijeri

geniji za bogatstvo. Po intuiciji on je upoznat sa zakonima ponude i potražnje; on je čini se nadaren sa vizijom vidioca dolazećih promjena na tržištu; on zna kada kupiti i kada prodati, i kada treba držati. On očekuje protok stanovništva i njegov učinak na stvarnu nekretninu. Kao što pjesnik mora pjevati jer je muza u njemu, tako i financijer mora praviti novac. On si tu ne može pomoći. Darovanje tog dara je oglašeno u Svetom Pismu: „Ta on ti je dao snagu da stječeš bogatstvo.“ (5. Moj. 8:18) I sva su ta obećanja ilustrirana u sadašnjem financijskom stanju Kršćanskih nacija, koje kontroliraju financijama svijeta.

„Žamor je protiv tih prirodnih i zakonitih prava za raspodjelu imovine među onima koji je nisu stekli bilo nasljedstvom ili vještinom ili industrijom. Komunizam je taj koji nema temelja niti u ustavu prirode ili u društvenom poretku čovječanstva. To je divlji, iracionalan vapaj Radne snage protiv Kapitala, među kojima, u ekonomiji prirode i u političkoj ekonomiji, ne bi trebalo biti zajedničkog antagonizma.“

Biskup potvrđuje da „poslodavac i zaposleni imaju nepovrediva prava; prvi da zaposli *koga* može za ono *što* može, i potonji da se odazove *kada* može.“ Biskup tvrdi da zavist i ljubomora radnih klasa nisu razdraženi protiv onih koji imaju velika bogatstva, nego protiv vrhunske lagodnosti i vrhunske ravnodušnosti bogatih. On nastavlja:

„Bogatstvo ima najplemenitiju misiju. Ono nije dato da se gomila, niti radi zadovoljstva, niti za pokazivanje pompe i moći. Bogati su činovnici Svemogućega. Oni su njegovi zastupnici za isplatu. Oni su čuvari siromašnih. Oni su ti koji će otvoriti velika poduzeća koja će donijeti ekonomičnost masama; *ne najve e dividende, nego najve i prosperitet*. Kapital čini mogućim za radnika da uživa sreću koja čeka na poštnu industriju. Na bogatima je da poboljšaju domove siromašnih, ali mnoge su štale bogatih palače u usporedbi sa prebivalištem poštenih i inteligentnih mehaničara.

„Kada su bogati pokrovitelji onih društvenih reformi koje uzdižu društvo, oni e tada primiti blagoslov siromašnih. Na njima je da daju uputu zakonodavcu neophodnu za zaštitu svih prava i interesa zajednice. Kada oni grade knjižnice u enosti, muzeje umjetnosti i hramove pobožnosti oni e biti cijenjeni kao dobro initelji njihove vrste. Kada se bogatstvo Kapitala združi sa bogatstvom inteligentnih, bogatstvom miši a, i bogatstvom dobrote za op e dobro, tada e Radna snaga i Kapital biti cijenjeni kao jednaki imbenici u davanju života, slobode i težnje za sre om svakom ovjeku.“

Biskup je očigledno nastojao zauzeti pošteno gledište o objema stranama sadašnje kontroverze i približavajućeg sukoba, ali povezanost sa i ovisnost o bogatstvu očito daje predrasudu, bez sumnje nesvjesno, njegovom sudu. Činjenica je da su mnogi od ljudi iz drevnog doba bili veoma bogati; Abraham, na primjer. Ipak priča o proputovanju Abrahama, Izaka i Jakova u zemlji Kanaanu pokazuje da iako je zemlja bila *posjedovana* u tim danima, ipak nije bila ograđena već *slobodna* za korisnike. Ta tri patrijarha sa svojim slugama i stokom i stadima lutali su po svojoj volji kroz zemlju Kanaanaca gotovo dva stoljeća, no ipak nisu tvrdili da posjeduju ni stopalo od nje. (Djela 7:5) I u Božjem predodžbenom kraljevstvu Izrael, kodeks zakona pobrinuo se je za siromašne, domaće i strance. Nitko nije trebao gladovati: polja se nisu morala pabirčiti pomno, međutim rubovi su se trebali ostaviti za siromašne da pabirče. Gladni je mogao ući u voćnjak, vinograd ili polje i jesti na licu mjesta dok se ne zadovolji. I kada je zemlja Palestina bila podijeljena među Izraelskim plemenima i obiteljima, posebna priprema za otkazivanje hipoteka na svu zemlju, na sve dugove, svake pedesete godine, spriječila je osiromašenje i praktičko porobljavanje naroda kao cjeline nekolicini bogatih.

Čini se da je Biskup zaboravio da su zakoni i uređenja svijeta Kršćanstva božanski uređeni kodovi; da poput svih pronalazaka nesavršenih glava i srca ti zakoni nisu nepogrešivi; da premda u jedno vrijeme se nije moglo izumiti bolje, promjene društvenih i financijskih uvjeta učinile su promjene nužnima u prošlosti; da su druge promjene sada priznate kao ispravne, premda su im se sebičnost i ultrakonzervativizam suprotstavljali u njihovim danima. Ako je stoga priznato da su naši zakoni samo ljudski i pogrešivi, i ako su već bili mijenjani i izmijenjeni kako bi odgovarali promijenjenim uvjetima, nije li nedosljedno od strane Biskupa da ih sada tretira kao *svete, neupitne, nepromjenjive*; i tvrditi da su *prava* koja su jednom bila priznata prema tome „nepovrediva“, „prirodna“ i neosporna „bilo u redu prirode ili ustavu čovječanstva“; i da je sama sugestija o modificiranju zakona i društvenih propisa kako bi ih se bolje prilagodilo sadašnjim uvjetima „divlja“ i „iracionalna“?

Biti će primijećeno da je Biskup zauzeo suprotno stajalište od onoga Dr. Abbotta o pitanju radne snage kao *robe*, podložene uvjetima ponude i potražnje. On je vidio u tome zakon našeg sadašnjeg društvenog sistema, i rekao je da se to mora nastaviti. On je bio u pravu vidjevši da Radna snaga mora nastaviti kao *roba* (da bude kupljena jednako jeftina kao što je Kapital može kupiti, i da bude prodana jednako visoko kolika je cijena koliku Radna snaga može dobiti za nju) *toliko dugo dok se sadašnji društveni sistem nastavlja*. Međutim, to neće biti dugi niz godina, kao što je naznačeno proročanstvom i što su primijetili drugi sposobni umovi u bližem kontaktu s ljudima i njihovim nemirima.

Sa Biskupovog stajališta jedina nada miroljubivog rješenja razlika između Kapitala i Radne snage je, (1) *obra enje* svih bogatih u pune ljubavi i dobronamjerne uvjete navedene u posljednja dva odlomka gore citirana; i (2) *obra enje* svih

siromašnih i srednjih klasa u one pobožnosti i zadovoljstva gdje mogu prihvatiti sa zahvalama što je god bogatima po volji dopustiti im da imaju na zemlji i puninu stoga, i povik „Blagoslovljeni smo mi siromašni!“ To bi, mi priznajemo, riješilo Radničko pitanje, brzo i temeljito; ali nema zdravih ljudi koji očekuju takvo rješenje u bliskoj budućnosti; niti to Sveto Pismo tako prikazuje. Mi ne možemo pretpostaviti da ovaj inteligentni Biskup zaista nudi ove prijedloge kao lijek; umjesto toga mi pretpostavljamo da je on mislio kako on ne vidi ništa drugo osim ovog nemogućeg rješenja, i da će stoga civilizacija za kratkim biti udarena s prokletstvom Anarhije. Kada bi taj gospodin mogao vidjeti Božji lijek za kojega nas je naš Gospodin učio nadati mu se i moliti za njega—„Dođi Kraljevstvo tvoje“—i način na koji će to Kraljevstvo biti uspostavljeno u moći i vlasti. (Dan. 2:44,45; 7:22,27; Otkr. 2:27)

Gledišta U enih Pravnika

Pravnik svjetske slave, obraćajući se na promociji novog razreda pravnika na istaknutom Sveučilištu u Sjedinjenim Državama, izrazio se kako slijedi, kako je bilo izvješteno od the *Kansas City Journal*:

„Povijest arogantne i grabežljive rase kojoj mi pripadamo bila je izvještaj o neprestanim i krvavim borbama za osobnu slobodu. Bili su vođeni ratovi, dinastije su bile svrgnute i monarsi obezglavljeni, ne zbog osvajanja, ambicije, slave, nego kako bi čovjek mogao biti slobodan. Povlastice i prerogativi tvrdoglavo su i nevoljko popuštali kroz mnoga krvava stoljeća neumoljivoj strasti za individualnom slobodom. Od Magna Karte do Appomatoxa je daleki povik; ali nije bilo trenutka u tih 652 godine u kojem je rasa prestala ili oklijevala u svojo odlučnoj i nepokolebljivoj borbi za jednakost svih ljudi pred zakonom. Zbog toga su baruni zlostavljali Kralja Ivana; Latimer je bio spaljen; Hampden je pao; da je bio potpisan pakt u kabini Mayflowera; da je bila proglašena Deklaracija o Neovisnosti; da je

John Brown, iz Osawatomie, umro; da su legije Granta i Šeridana marširale i pobjedile, spremne odreći se života i svega što imaju umjesto predaje povlastice slobode.

„Od kakve koristi su plug i plovilo
Ili život ili zemlja, ako sloboda nedostaje?“

„San stoljeća je napokon bio realiziran. Iz brutalnog i krvavog meteža povijesti, čovjek je na koncu izašao kao svoj gospodar; ali zbunjujuće enigme vjere su ostale. Ljudi su jednaki, ali nema ravnopravnosti. Pravo glasa je univerzalno ali samo nekolicina izražava političku moć; siromaštvo nije bilo ukinuto. Nejednako se nose tereti i prednosti društva. Neki imaju bogatstvo preko sposobnosti ekstravagancije da rasipaju, a drugi se uzalud mole za svakodnevni kruh. Zbunjeni i osujećeni s tim neprikladnostima, ljutiti kroz patnju i želju, razočarani učincima političke slobode na sreću i napredak pojedinca, mnogi su popustili nemiru toliko oštrom i dubokom koji kao da ukazuje na potrebu za aktivnom koalicijom konzervativnih snaga u našem društvu.

„U evolucijskom pokretu, u kojeg je društvo Sjedinjenih Država ušlo, nema presedana u povijesti, zato što su uvjeti nepravilni, i prema tome znanstveno je rješenje nemoguće. Premda su se uvjeti masa ljudi bili enormno poboljšali društvenim napretkom, primjenom znanosti na industriju, i izumom strojeva, nema sumnje da je siromaštvo više neprijateljskije društvu, više opasnije za institucije samouprave i za osobnu slobodu što je bilo dobiveno nakon toliko mnogo stoljeća sukoba nego ikada prije. Razlozi su očiti. Radnik je slobodan; on je glasač; njegovo samopoštovanje je povećano; njegova osjetljivost je postala akutna; njegove su se potrebe umnožile daleko brže nego sredstva zadovoljenja; obrazovanje ga je uzvisilo iznad stanja ropske muke. Dnevna ga je štampa upozнала sa prednostima koje bogatstvo daje onima koji ga posjeduju. On je bio poučen da su svi ljudi bili stvoreni jednakima, i on vjeruje da dok su prava bila izjednačena, da mogućnosti nisu.

Suvremena ga je znanost naoružala sa strašnim oružjem, i kada glad dođe ništa nije toliko sveto kao potrebe žene i djece.

„Društvena kriza u svim civiliziranim zemljama, i posebno u našoj, postaje sve strašnijom. Mrmljanje grmljavine mrkog nezadovoljstva sve je bliža iz sata u sat. Premda Ja vjerujem da će se ozbiljni i odlučni genije Anglo—Saksonske rase dokazati jednak tomu, kao i svakoj drugoj hitnosti, i da neće prepustiti imovinu koju je stekao sa nevjerojatnim žrtvama, ipak je očito da bitka nije završena; da čovjek više nije zadovoljan sa *jednakoš u prava* i sa *jednakoš u prilike*, nego da će on zahtijevati *jednakost* uvjeta kao zakon idealne države.

„Očito je također da je društveno propadanje nedosljedno sa samoupravom, i da je beznadno i bespomoćno siromaštvo nespojivo s osobnom slobodom. Čovjek koji je apsolutno ovisan o drugome za sredstva uzdržavanja za sebe i obitelj, a što mu se po poslodavčevoj volji može potpuno uzeti, nije ni u kojem pravednom smislu slobodan. U stotinu godina mi smo postali najbogatija od svih nacija. Naši su resursi divovski. Statistike naših zarada i akumulacija zapanjuju čak i lakovjernost. Novac je obilan, hrane u izobilju; fabrika i radne snage u dovoljnoj količini; ali bez obzira na tu plodnost paradoks civilizacije ostaje: većina ljudi bori se za postojanje, a dio se nalazi u beskrajnom i bijednom siromaštvu.

„Da takvi uvjeti trebaju postojati izgleda da propisuje Vrhovna Mudrost. Priznati da su potreba, bijeda ili neznanje neizbježna baština čini bratstvo čovjeka zajedljivom ironijom i šifru moralnog svemira nerazumljivom. Razočarenje prouzročeno s tim uvjetima produbljuje se u nepovjerenje u načela na kojima je društvo ustanovljeno i u *sklonost ka promjeni temelja na kojem po iva*. Tvoj je najvažniji zadatak smiriti to nepovjerenje, i tvoja je najvažnija dužnost oduprijeti se toj revoluciji.

„Popularna rješenja predložena za reformaciju zala i slabosti i nedostataka suvremenog društva može se grubo klasificirati u dvije

grupe, od kojih prva predlaže ispravljanje pritužbe promjenom političkih institucija. Ta je metoda pogrešna i mora biti neučinkovita, zato što počiva na zabludi da je materijalni prosperitet rezultat slobode, istina je da je politička sloboda posljedica a ne uzrok materijalnog napretka. Mnogo je toga bilo napisano od pjesnika i sanjara u hvalu siromaštva, i ljubav prema novcu je bila osuđena kao korijen sveg zla, ali činjenica ostaje da, pošteno stečeno i mudro korišteno, nema nikakvog oblika moći toliko značajnog, jasnog i opipljivog kao onog koji prati posjedovanje novca.

„Nema toliko lošeg stanja, toliko depresivnog, toliko destruktivnog od svega što je najplemenitije u čovjeku, od svega što je najviše uzdižuće u domaćem životu, svega što je najinspirativnije u sudbini, kao što je to beznadno, bezvrijedno, bespomoćno siromaštvo, potreba, glad, plaće radionica, žar, krpe i kora. Kako je vaša obučena inteligencija bila usmjerena prema istrazi problema ovog vremena, vi nećete propustiti primijetiti da je taj element našeg društva u stalnom porastu.“

Ovdje mi imamo jasnu i moćnu izjavu činjenica, koju svi, bogati ili siromašni, moraju priznati. Ali ona ne sadrži lijek: čak niti sugestiju da bi nova serija odvjetnika i političara trebali tražiti lijek. Oni su samo savjetovani da u drugima *ugase* nepovjerenje, koliko god da ga sami osjećaju, i da se *odupru* svakoj promjeni sadašnjeg sistema dok se nastoje držati iznad sopstvenog slamanja.

Zašto taj savjet? Je li to zbog toga što taj sposobni čovjek prezire svog poniznog brata? Nipošto; nego zbog toga što on vidi neizbježno djelovanje slobode—„individualizma“—sebičnosti—s njenom podrazumijevanom slobodom da se natječe, i za svakoga da učini najbolje što može za sebe. Gledajući u prošlost on kaže, „Ono što je bilo biti će.“ On ne vidi da smo mi na kraju sadašnjeg doba, u svanuću Milenija, da jedino moć Gospodinovog Pomazanog Kralja cijele zemlje može donijeti red iz sveg ovog kaosa; i da su u Božjoj mudroj

providnosti, ljudi sada dovedeni licem u lice pred te zbunjujuće probleme koje nikakva ljudska mudrost ne može riješiti, i sa katastrofalnim uvjetima koje niti jedno ljudsko predviđanje ili politika ne može spriječiti ili ukloniti, tako da će u pravo vrijeme, u njihovoj krajnosti i opasnosti, oni biti radi priznati i podložiti se božanskoj intervenciji i prestati od svojih vlastitih djela i biti poučeni od Boga. Onaj koji ima pravo na kraljevstvo uskoro će „preuzeti svoju veliku vlast i zakraljevati,“ da dovede red iz kaosa, da proslavi svoju Crkvu, kao svoju „nevjestu,“ i sa i kroz nju okončati nevolje grijehom opterećenog, uzdišućeg stvorenja i blagosloviti sve narode na zemlji. Jedino oni koji imaju „pravo svjetlo“ mogu vidjeti slavni ishod sadašnjeg mračnog vremena, a što zbunjuje mudre.

Gosp. Ingersol, Poput Drugih, Vidio je Stanje Stvari i Osudio ga ali Nije predložio Nikakav lijek

Puk. Ingersol bio je poznat kao mudar čovjek prema ovom svijetu. Iako zapaženi nevjernik, on je bio čovjek značajne sposobnosti i više od uobičajenog zdravog prosuđivanja, izuzev u vjerskim stvarima, gdje niti jedan čovječji sud nije zdrav izuzev ako je obavješten i vođen Riječju i duhom Gospodnjim. Kao odvjetnika, savjet Gosp. Ingersolla bio je toliko visoko cijenjen da je on bio poznat da primi \$250 za trideset minuta savjeta. Taj je aktivan mozak također bio zaposlen u borbi sa velikim problemima ovog zbunjujućeg vremena; ali niti on nije imao nikakav lijek za predložiti. On je izrazio svoja gledišta o situaciji u podužem članku u the *Twentieth Century*, iz kojega mi dajemo kratak izvadak. On je rekao:

„Izum je ispunio svijet sa konkurentima, ne samo radnicima, nego mehaničarima—mehaničarima najviših vještina. Danas je obični radnik, najvećim djelom, zubac u kotaču. On radi sa

neumornim, on hrani nezasićenog. Kada čudovište stane čovjek je bez posla—bez kruha. On ništa nije uštedio. Stroj kojeg on hrani ne hrani njega—izum nije za njegovu korist. Drugi dan sam čuo kako čovjek kaže da je za tisuće dobrih mehaničara gotovo nemoguće naći zaposlenje, i da po njegovom sudu vladavina treba pružiti zaposlenje ljudima. Nekoliko minuta kasnije čuo sam drugog kako kaže da on prodaje patent za rezanje odjeće; da jedan od strojeva može raditi posao dvadeset krojača, i da je samo tjedan dana prije on prodao dva velikoj kući u New Yorku, i da je više od četrdeset rezača bilo riješeno. Kapitalista izlazi sa svojim specifičnostima. On govori radniku da mora biti ekonomičan—no ipak, pod sadašnjim sistemom, ekonomija bi samo smanjila plaće. Pod velikim zakonom ponude i potražnje uvijek štedljivi, ekonomičan, samo-odričući radnik nesvjesno čini ono malo što može da smanji nadoknadu sebe i svojih bližnjih. Štedljivi mehaničar je potvrda da su plaće dovoljno visoke.

„Kapital je uvijek tvrdio, i dalje tvrdi, pravo na kombiniranje. Proizvođači namještaju i određuju cijene, čak unatoč velikom zakonu ponude i potražnje. Imaju li radnici isto pravo da se konzultiraju i kombiniraju? Bogati se sastaju u banki, klupskoj kući ili salonu. Radnici, kada kombiniraju, sakupljaju se na ulici. Sve organizirane snage društva su protiv njih. Kapital ima vojsku i mornaricu, zakonodavstvo, pravosudne i izvršne organe. Kada bogati kombiniraju, to je u svrhu „razmjene ideja.“ Kada siromašni kombiniraju, to je „urota.“ Ako djeluju zajednički, ako zaista nešto učine, to je „svjetina.“ Ako se brane, to je „izdaja.“ Kako to da bogati kontroliraju organe vlasti? Postoje slučajevi kada prosjaci postaju revolucionari—kada krpa postaje zastava, pod kojom se najplemenitiji i najhrabriji bore za svoja prava.

„Kako riješiti nejednako natjecanje između čovjeka i stroja? Hoće li strojevi na koncu ići u partnerstvo sa radnikom? Mogu li te prirodne sile biti kontrolirane za dobrobit djece prirode koja pate? Hoće li ekstravagancija držati korak sa genijalnošću? Hoće li radnici

postati dovoljno inteligentni i dovoljno snažni da postanu vlasnicima strojeva? Može li čovjek postati dovoljno inteligentan da bude velikodušan, da bude prav; ili ga kontroliraju isti zakon ili činjenica koji kontroliraju životinjski ili biljni svijet? U danima kanibalizma jaki je proždirao slaboga—ustvari jeo njegovo meso. Unatoč svim zakonima koje je čovjek načinio, unatoč svem napretku u znanosti, jaki, bez srca, i dalje žive od slabih, nesretnih i bezumnih. Kada uzmem u obzir agoniju civiliziranog života—neuspjesi, tjeskobne brige, suze, usahle nade, gorke stvarnosti, glad, kriminal, poniženje, sram—Ja sam gotovo prisiljen reći da je kanibalizam, na kraju krajeva, najmilosrdniji oblik načina na koji je čovjek ikada živio od čovjeka.

„Nemoguće je za čovjeka s dobrim srcem da bude zadovoljan sa svijetom kakav je sada. Nijedan čovjek čak ne može niti uživati u onome što zarađuje—za što zna da je njegovo—znajući da su milijuni njegovih bližnjih u bijedi i potrebi. Kada razmišljamo o onima koji gladuju, mi osjećamo da je gotovo bez srca jesti. Sresti one koji su u dronjcima i dršću čini pojedinca gotovo posramljenog da se dobro i toplo obuče—pojedinač osjeća kao da je njegovo srce bilo hladno kao njihova tijela.

„Neće li biti nikakve promjene? Hoće li „zakoni ponude i potražnje,“ izuma i znanosti, monopola i konkurencije, kapitala i zakonodavstva, uvijek biti neprijatelji onih koji rade? Hoće li radnici uvijek biti dovoljno u neznanju i dovoljno bezumni da daju svoje zarade za beskorisno? Hoće li podržavati milijune vojnika da ubijaju sinove drugih radnika? Hoće li uvijek graditi hramove a sami živjeti u brlozima i kolibama? Hoće li zauvijek dozvoljavati parazitima i vampirima da žive od njihove krvi? Hoće li ostati robovima prosjaka koje podupiru? Hoće li pošteni ljudi prestati skidati svoje kape za uspješnu prijevaru? Hoće li industrija, u prisutnosti okrunjene lijenosti, zauvijek padati na svoja koljena? Hoće li oni razumjeti da prosjaci ne mogu biti velikodušni, i da svaki zdravi čovjek mora zaraditi pravo da živi? Hoće li na koncu reći da čovjek koji ima

jednake prednosti sa svima drugima nema pravo da prigovara, ili hoće li slijediti primjer kojeg su ostavili njihovi tlačitelji? Hoće li naučiti da sila, da bi uspjela, mora imati misao iza sebe, i da bi bilo što bilo učinjeno tako da traje mora počivati na ugaonom kamenu pravde?“

Argument koji je ovdje iznesen je siromašan, slab, beznadan i beznačajan; i dolazeći od mudrih ljudi i dobrih logičara samo pokazuje da mudri ljudi ovog svijeta vide bolest ali ne mogu vidjeti nikakav lijek. Učeni gospodin ističe uzroke poteškoće dovoljno jasno, i njihovu neizbježnost, i zatim kaže, radniku, praktički—„Ne dopusti da te (izum, znanost, konkurencija itd.) istisnu i naude ti!“ Ali on ne sugerira nikakvo sredstvo izbjavljenja, izuzev pitanje, „Hoće li radnik postati dovoljno inteligentan i dovoljno jak da postane vlasnikom strojeva?“

Ali pretpostavimo da oni imaju strojeve i dovoljno kapitala da njima upravljaju! Mogu li takve tvornice i strojevi djelovati *više* uspješnije od drugih? Mogu li oni dugo uspješno djelovati kao dobrotvorne tvrtke a ne za profit? Neće li oni učiniti svoj dio u povećanju „prekomjerne proizvodnje“ i prouzročiti „obustavu posla“ praveći svoje i druge radnike lijenima? Zar ne znamo da ako mlin ili trgovina rade na načelu jednake plaće za sve zaposlene, oni bi brzo doživjeli bankrot jer su previše plaćali za plaće, ili bi inače mnogo vještiji bili privučeni boljom plaćom u drugim situacijama, ili k privatnom djelovanju po svom individualnom računu? Jednom riječju, osobni interes, sebičnost, je toliko ukorijenjena u paloj ljudskoj prirodi i u tolikoj mjeri dio sadašnje društvene strukture da tko god ne računa na nju brzo će naučiti svoju pogrešku.

Završna rečenica koja je citirana je vrlo glatka, ali vrlo neplodna u pogledu pomoći za hitne slučajeve. To je poput staklenog gnijezda za jaja. To služi umjesto rješenja, sve dok ga ne razbiješ i pokušaš ga jesti. „Hoće li oni [radnici] naučiti

da snaga, da bi bila uspješna, mora imati misao iza nje?“ Da; svi to znaju; i ta misao mora imati mozgove; i da mozgovi moraju biti dobre kvalitete i uređenja. Svi mogu vidjeti da ako bi svi imali mozgove jednakog kalibra i snage bitka između čovjeka i čovjeka bila bi toliko jednaka da bi sporazum bio brzo dogovoren i prava i interesi jedni drugih bi bila zbrinuta; ili, mnogo vjerojatnije, *borba* bi došla prije i bila bi žešća. Ali nitko ne zna bolje od Gosp. Ingersolla da nijedna zemaljska sila ne može proizvesti takvo stanje mentalne jednakosti.

Četvrti citirani odlomak je najznačajniji velikom čovjeku. On nalazi odjek u svakoj plemenitoj duši, za koje vjerujemo da ih je mnogo. Ali drugi, u umjerenijim okolnostima, ili čak bogati poput Gosp. Ingersolla, odlučuju kao što je on nema sumnje odlučio, da su oni jednako nemoćni ometati ili mijenjati društveni trend koji se širi uzduž kanala pale ljudske prirode, bacajući u njega svoj novac i utjecaj, kao što bi bili zaustaviti Slapove Niagare bacajući se u njih. Trenutačno prelijevanje i komešanje je sve što bi bilo u oba slučaja.

asni J. L. Thomas o Radnom Zakonodavstvu

Često se tvrdi da je Radna snaga bila diskriminirana sa zakonodavstvom koje favorizira bogate i šteti interesima siromašnih; i da bi preokret toga bio lijek za sve. Ništa ne može biti dalje od istine, i mi smo radosni što imamo sažetak Radnog zakonodavstva Sjedinjenih Država od dobro osposobljenog gospodina, bivšeg Pomoćnika Državnog Odvjetnika Sjedinjenih Država Generala Thomasa, u the *New York Tribune*, od 17 Listopada, 1896, kako slijedi:

„Napisati povijest zakonodavstva za posljednjih pedeset godina za ublažavanje uvjeta siromašnijih i radnih klasa zahtijevalo bi sveske, ali može biti sažeto kako slijedi:

„Ukinuta zatvorska kazna za dug.“

„Prošli su zakoni koji su izuzeli zemljišta i velike količine osobne imovine od izvršenja protiv dužnika koji su glave obitelji, njihovih udovica i siročadi.

„Pravo zadržanja je bilo dano zakonom mehaničarima i radnoj snazi na zemlju ili stvar kojima oni daruju rad za njihove plaće.

„Siromašne osobe mogu podnijeti tužbu sudovima, Državi i Nacionalno, bez plaćanja troškova ili davanja sigurnosti za troškove.

„Sudovi, Državni i Nacionalni, imenuju odvjetnike za obranu, bez naknade, siromašnim osobama na kriminalnim sudovima a u nekim slučajevima i u građanskim sudovima.

„Sudovi su u mnogim slučajevima bili usmjereni da donesu presudu u korist radnika koji podnosi tužbu da se oporavi njegova plaća ili da se stave na snagu njegova prava protiv korporacije za navedeni iznos koji pokriva troškove njegovog odvjetnika.

„Zakon je u nekim slučajevima odlučio sedam sati, i osam ili devet u drugim, kao radni dan za javnu službu, ili na javnim radovima.

„U upravljanju stečajnim masama radničke su plaće poželjni zahtjevi, i u nekim slučajevima plaće su uglavnom preferirane tvrdnje.

„Prošli su zakoni koji reguliraju putnika i terete račune željeznica i drugih prometnih linija, i također javnih skladišta i dizala, i bile su stvorene Nacionalne i Državne komisije da nadgledaju željeznički promet, čime su troškovi bili smanjeni za dvije trećine ili više.

„U gotovo svim državama su prošli zakoni koji su smanjili kamatnu stopu, i produžili vrijeme za iskupljenje nakon ukidanja hipoteka ili djela povjerenja.

„Željeznice moraju ograditi svoje puteve ili platiti dupla oštećenja nastala zbog nedostatka ograde; od njih se također zahtijevalo da omoguće sigurna mjesta i uređaje za svoje radnike.

„Od proizvođača i upravitelja rudnika se zahtijevalo da omoguće mjesta i strojeve za sigurnost i udobnost njihovih zaposlenika.

„Zakonom je bilo ovlašteno osnivanje radničkih organizacija.

„Praznik rada je postao državnim praznikom.

„Imenovani su povjerenici Rada, Državni i Nacionalni, da prikupljaju statistiku, i koliko je to moguće, ublaže stanje radnih klasa.

„Osnovano je ministarstvo poljoprivrede, i njegov poglavar je postao Časnikom kabineta.

„Sjemena koja koštaju \$150,000 godišnje su podijeljena besplatno ljudima.

„Postalo je prekršajem u mnogim Državama da se stavi na crnu listu siromašnog čovjeka koji je bio otpušten iz službe ili nije uspio platiti svoje dugove, i postalo je prekršajem prijetiti poštanskom markom kroz pisma tužbom dužnika, ili korištenjem bilo čega protiv njega.

„Da bi se zaštitilo nespremne i neoprezne, korištenje pisama je odbijeno onima koji bi djelovali lažno ili lutrijskim sistemima kroz taj medij.

„Poštanske su pristojbe bile smanjene, što je dovelo do gubitka vladi od \$8,000,000 godišnje u nošenju pisama, na koji način su ljudi dobili državne novine bez poštarine, i najbolji časopisi i mjesečnici su učinjeni toliko jeftinima da ih je to stavilo unutar dosega siromašnih.

„Police životnog osiguranja i dionice u izgradnji i u drugama za zajmove su učinjene takvima da ih se ne može izgubiti zbog neplaćanja premija ili pristojbi nakon ograničenog vremena.

„Banke, bilo Državne bilo Nacionalne, podliježu javnom nadzoru, i njihovi računi javnoj provjeri.

„Zaposlenicima u javnoj službi je dozvoljen dopust s plaćom za trideset dana u nekim slučajevima, i petnaest dana u drugima, i dodatnih trideset dana za bolest sebe ili obitelji.

„Trgovina najamnim radnicima, uvoz radnika pod ugovorom, rad osuđenika Sjedinjenih Država, daljnje useljavanje Kineza, uvoz dobara koja su napravili osuđenici, i sistem prisilnog rada su bili zabranjeni zakonom.

„Bili su stvoreni Odbori Arbitraže, Državni i Nacionalni, za rješavanje radnih sporova.

„Zaposlenima u javnoj službi je dopuštena plaća za Nacionalne praznike—prvi dan Siječnja, 22. Veljače, Dan Ukrašavanja, 4. Srpnja, Dan Rada, Dan Zahvalnosti, i 25 Prosinca.

„Mala imanja bila su dana onima koji će ići i naseliti se na njih, i druga je zemlja bila dana onima koji će ju zasaditi i uzgajati stabla na njoj.

„Australški glasački listići i drugi zakoni za zaštitu ljudi u njihovom pravu da glasaju bez prestanka i pomutnje, su bili prošli.

„Četiri milijuna robova bilo je oslobođeno, čime su stotine tisuća vlasnika imanja bili osiromašeni.

„O javnom trošku bile su uspostavljene javne knjižnice.

„Umnožile su se javne bolnice za brigu bolesnih i siromašnih.

„Stotinu i četrdeset milijuna dolara je godišnje isplaćeno u javnu Riznicu vojnicima naših ratova, njihovim udovicama i siročadi.

„Posljednje, premda ne manje važno, bile su uspostavljene javne škole, tako da su sada godišnji izdaci za samu školarinu u njima više od \$160,000,000, i za zgrade, kamate na zajmove i druge troškove, vjerojatno daljnji iznos od \$40,000,000 ili više.

„Nebrojeni drugi zakoni od manje važnosti, gledajući u istom smjeru kao i ovi gore, i protežući se u najmanje detalje odnosa između poslodavaca rada, bilo korporacija, partnerstava ili pojedinaca, i zaposlenika, bili su doneseni od strane Kongresa i Zakonodavstvima različitih Država.

„Svi su ti zakoni prošli i ta su dobročinstva bila dodijeljena od bogatih isto tako kao i siromašnih. Zaista, povijest ove zemlje posljednje četvrtine stoljeća pokazuje da su muškarci i žene svih klasa podjednako oporezivali svoju genijalnost do krajnje granice da osmisle zakone za korist, obrazovanje i uzdizanje masa ljudi, i to je išlo tako daleko da se mnogi misaoni ljudi boje da će, ako se sadašnji pravac nastavi, dovesti do Državnog Socijalizma. Nema sumnje da je trend javnog mnijenja među ljudima bio već dugi niz godina u tom pravcu.“

Dakle, ako je zakonom učinjeno ono što može biti učinjeno, a nemiri se i dalje povećavaju, očito je beznažno gledati u tom

pravcu za rješenje. Gosp. Thomas je očito također došao do zaključka da je sukob nezadrživ.

Zapazite riječi u kojima je taj sposobni i plemeniti čovjek,

Wendell Phillips, izrazio svoje mišljenje.

„Nikakva reforma, moralna ili intelektualna, nikada nije došla iz gornjeg sloja društva. Svaka i sve došle su iz protesta mučenika i žrtve. Jednakost radnog naroda mora biti ostvarena od samih radnih ljudi.“

Vrlo istinito; vrlo mudro; ali niti Gosp. Phillips ne nudi nikakav praktičan prijedlog o tome kako da se radni ljudi oslobode od sigurnog ishoda sebičnih načela Zakona Ponude i Potražnje (poduprtog mentalnim i fizičkim nejednakostima), neumoljivog kao i zakon gravitacije. On nije znao što preporučiti. Revolucija, kao što svi znaju, može napraviti mjesne i privremene promjene, korisne ili drugačije, ali što bi revolucija mogla pomoći protiv općih uvjeta i konkurencije? Kao što bi smo se mi mogli pobuniti protiv ustajanja oceanske plime, i nastojati pomesti ju sa koprivama, ili sakupiti suvišak u bačve.

Macaulayev Predviđanje

The Paris *Figaro* citira sljedeći izvadak pisma napisanog 1857 od Gosp. Macaulaya, velikog Engleskog povjesničara, prijatelju u Sjedinjenim Državama:

„Jasno je kao svjetlo dana da vaša vlada nikada neće biti u stanju držati pod kontrolom patnju i gnjev većine, zato što je u vašoj zemlji vladavina u rukama masa, i bogati su, koji su u manjini, apsolutno u njihovoj milosti. Doći će dan u Državi New York kada će mnoštvo, između pola doručka i nade u polovicu

večere, izabrati vaše zakonodavce. Je li moguće imati imalo sumnje u vrstu zakonodavaca koji će biti izabrani?

„Vi ćete biti dužni činiti one stvari koje će napredak učiniti nemogućim. Tada će neki Cezar ili Napoleon uzeti uzde vlasti u ruke. Vaša će Republika biti oplijenjena i opustošena u dvadesetom stoljeću, baš kao što su barbari opustošili Rimsko carstvo u petom stoljeću, s ovom razlikom, da su pustošitelji Rimskog carstva, Huni i Vandali, došli izvana, dok će vaši barbari biti domašnji vaše zemlje, i proizvod vaših vlastitih institucija.“

Nije se dogodilo ovom čovjeku velikog znanja o ljudskoj prirodi, kod bogatih i siromašnih, da predloži kao vjerojatnost da bi bogati mogli nesebično razotkriti stvar većine i pristati na donošenje tako velikih i dobronamjernih zakona koji bi postupno podigli mase do sposobnosti i učiniti nemogućim za bilo koga da skupi više od pola milijuna dolara vrijednog bogatstva. Ne; Gosp. Macaulay je znao da takav prijedlog nije bio vrijedan razmatranja, i od tud njegovo predviđanje, koje je na liniji s Božjim svjedočanstvom s obzirom na rezultate sebičnosti, veliko vrijeme nevolje.

Štoviše, od kada je on tako pisao, od sunarodnjaka Gosp. Macaulaya se tražio glasački listić, od Britanske javnosti, i oni su dobili svoj zahtjev. To je bilo traženo od Belgijanaca i Nijemaca, i bilo je udovoljeno. Francuzi su to tražili silom i dobili. To je bilo zahtijevano u Austro—Ugarskoj i biti će izvršeno uskoro od Talijana. Tako da velika katastrofa s takvim pouzdanjem predviđena za Sjedinjene Države prijeti također cijelom Svijetu Kršćanstva. Macaulay nije vidio nikakve nade, i nije imao za ponuditi nikakvih sugestija, izuzev onoga što su drugi ponudili; naime, da bogati i utjecajni na silu preuzmu kontrolu i sjednu na sigurnosni ventil što je dulje moguće—sve dok se ne dogodi eksplozija.

Nade Gosp. Chaunceya M. Depewa

Među sposobnim i širim misliocima svijeta danas je također Časni Chauncey M. Depew, LL. D. Mudar čovjek, on često daje dobar savjet; i mi smo radosni imati njegova gledišta o sadašnjoj situaciji. Govoreći diplomatskom razredu Čikaškog Sveučilišta, i drugima, kao govornik njegovog Desetog Saziva, on je rekao, između ostalog:

„Obrazovanje ne samo da je učinilo mogućim nevjerojatan rast naše zemlje, i prekrasnu priliku koju to pruža za zapošljavanje i bogatstvo, nego je to izdiglo naš narod od metoda i navika prošlosti, i mi ne možemo više živjeti poput naših očeva.

„Osnovna i viša škola, sa svojim superiornim prednostima, nas je toliko kultivirala da poboljšanje života stvara mnogo inteligentnije ljude sa širim vidicima, i svjetlije, mnogo ljepše žene s velikim dušama. To ih je izdiglo iznad nivoa Evropskog seljaka. Iako su obrazovanje i sloboda učinili Amerikance fenomenalnim ljudima, oni su također, u nekoj mjeri, podigli životne standarde i njegove zahtjeve u starijim zemljama Evrope. Indijski radnik može živjeti ispod slame u jednokrevetnoj sobi sa jednim zakrpanim mjestom za odjeću i zdjelom riže za hranu. Ali Američki mehaničari žele svoj dom sa njegovih nekoliko soba. On je naučio, i njegova su djeca naučila, vrijednost umjetničkih djela. Oni su se svi upoznali sa boljom hranom i boljom odjećom i boljim životom što ne sačinjava luksuz nego udobnost, i što čini i trebalo bi činiti građane naše Republike.

„Majstorski ljudi velikih predviđanja i hrabrosti su posegnuli za Američkom prilikom stjecanja ogromnog bogatstva. Mase, koje nisu bile jednako sretna, gledaju na njih i kažu: „Mi nemamo jednaki udio u tim prilikama.“ Ovo nije mjesto niti ja imam vremena čak da nagovijestim rješenje tih poteškoća, ili rješenje tih problema. Da među nama postoje geniji koje ako je potrebno treba zadovoljiti zakonodavstvom, ako je potrebno drugim procesima, ni jedan čovjek u svojim osjetilima ne sumnja. Mi zahtijevamo za naše vrijeme više

obrazovanja, više studenata i više sveučilišnih prilika. Svaki mladi čovjek koji izlazi iz tih temelja u svijet izlazi kao misionar svjetla i spoznaje. On će glasiti u zajednici gdje će živjeti za inteligentnu, širih vidika i domoljubnu osobu koja ispravno vrednuje situaciju u zemlji i u susjedstvu. Diplomci četiri stotine sveučilišta u zemlji su poručnici i kapetani, pukovnici, brigadni generali i majori te vojske Američkog napretka kojoj mi svi pripadamo.

„Svijet u kojeg ulazi naš mladi čovjek danas je veoma drugačiji od onoga o kojemu su njegov otac ili djed išta znali. Prije pedeset godina on bi diplomirao na denominacijskom sveučilištu i pao bi u crkvu svojih očeva. Prije pedeset godina on bio upao u stranku kojoj je pripadao njegov otac. On bi prihvatio svoj vjerski kredo od seoskog pastora i svoja politička načela od Nacionalne platforme stranke svog oca. Međutim danas on diplomira na koledžu gdje je denominacijska linija labavo povučena, i nalazi da su članovi njegove obitelji odneseni u sve crkve i da ispovijedaju sva kreda, i on mora izabrati za sebe crkvu u kojoj će naći svoj dom, i doktrine na kojima će temeljiti svoju vjeru. On otkriva da su veze stranaka bile olabavljene od lažnih vođa ili nesposobnih, i neuspjehom partijskih organizacija da zadovolje potrebe zemlje i zahtjeve ogromnog razvoja ovog vremena. Oni koji bi bili njegovim savjetnicima kažu mu, „Sine, prosudi za sebe i za tvoju zemlju.“ Stoga na samom pragu, on zahtijeva opremu koju njegov otac ne treba za svoje dužnosti kao građanina ili za temelje njegove vjere i načela. On započinje na kraju ovog čudesnog devetnaestog stoljeća da mu se kaže sa propovjedaonice i podija i tiska, i da vidi iz svojih vlastitih zapažanja, da postoje revolucionarni uvjeti u političkom, financijskom i industrijskom svijetu koji prijete stabilnosti Države, položaju crkve, temeljima društva i sigurnosti imovine. Ali premda su propis i proročanstvo katastrofa, on ne bi trebao očajavati. Svaki bi mladi čovjek trebao biti optimista. Svaki bi

mladi čovjek trebao vjerovati da će sutra biti bolje od danas, i radovati se nepokolebljivom nadom za sutra, istovremeno vršeći svoju punu dužnost danas.

„Da su problemi složeni i da je situacija akutna, mi svi priznajemo. Međutim područje je obrazovanja da riješi probleme i ukloni akutna stanja. Naše je razdoblje paradoks civilizacije. Do sada je naš pravac bio stvar jednostavne interpretacije i jednostavnog jedrenja navigacijom knjiga iz prošlosti. Ali mi stojimo pet godina od dvadesetog stoljeća, suočavajući se sa uvjetima koji su gotovo jednaki romanu kao da nas je ogromni grč bacio kroz prostor i mi se našli kako sjedimo pored jednog od kanala Marsa.

„Para i električna energija učinili su da se stoljeća Kršćanske ere sve do nas računaju za ništa. Oni su donijeli jedinstvo proizvoda i tržišta što uznemiruje sve izračune i sve principe djelovanja prošlosti. Oni su ujedinili svijet u trenutačnoj komunikaciji što je svrgnulo ograničenja koja su prethodno bila kontrolirana vremenom i udaljenošću, ili su mogli biti utvrđeni zakonodavstvom. Cijene pamuka na Gangesu ili Amazoni, pšenice na visoravni Himalaje ili na delti Nila, ili u Argentinima, ovog jutra, sa svim čimbenicima valute, klime i plaće, koji kontroliraju trošak njihove proizvodnje, se odmah odražavaju u podne u Liverpoolu, New Orleansu, Savanni, Mobilu, Čikagu i u New Yorku. Oni su poslali ushit ili zebnju kroz plantaže na Jugu i farme na Zapadu. Poljoprivrednici Amerike i Evrope se pravedno žale na svoje stanje. Ruralne populacije žure se u gradove i neizmjereno povećavaju poteškoće općinske uprave. Kapitalisti nastoje stvoriti kombinacije koje će plutati s plimom ili deblom, i radničke organizacije, s ograničenim uspjehom, nastoje stvoriti situaciju za koju vjeruju da će biti najbolja za njih. Ogroman napredak posljednjih pedeset godina, revolucije koje su radile s parom, strujom i izumom, korelacija sila koje rade na jednom kraju svijeta

i proizvode trenutne učinke na drugom, su toliko promijenili odnose ljudi i industrija da se svijet tome još nije prilagodio. Oslanjanje sadašnjosti i budućnosti mora biti na obrazovanje, tako da vrhunska inteligencija može donijeti red iz kaosa proizvedenog sa ovim devetnaest stoljetnim potresom mogućnosti i vlasti.

„Uvijek je bilo kriza u svijetu. One su bile napori i težnje čovječanstva za nečim boljim i uzvišenijim, i na koncu su kulminirali s jednim ogromnim pokretom za slobodu. Te su revolucije bile popraćene sa beskrajnom patnjom, pokoljem milijuna i razaranjem provincija i kraljevstava. Križarski su ratovi podigli Evropu iz ropstva feudalizma, Francuska je revolucija razbila sveze kasta. Napoleon je bio vođa i čudotvorac, premda sebičan, suvremenog općeg prava glasa i parlamentarne vladavine. Težnja svih stoljeća je bila za slobodom, i još većom slobodom. Očekivanje je bilo da kada sloboda bude bila dobivena da će onda biti sveopća sreća i mir. Ljudi Engleskog govornog područja su osigurali slobodu u njenom najvećem i najpotpunijem smislu; tu slobodu gdje su ljudi svoji vlastiti upravitelji, zakonodavci i gospodari. Paradoks svega toga je da je sa slobodom do koje svi držimo kao do našeg najvećeg blagoslova došlo nezadovoljstvo veće od onoga kojeg je svijet ikada poznavao. Socijalistički pokret u Njemačkoj raste sa stotinu tisuća glasova prije nekih deset godina do nekih milijun 1894. Republikanski elementi u Francuskoj postaju još radikalniji i prijeteći iz mjeseca u mjesec. Agrarne i radničke nevolje u Velikoj Britaniji su preko bilo koje sposobnosti njenih državnika da nadvladaju izuzev kroz pomoć za nuždu iz dana u dan. U Čikagu se desio Anarhistički nered, gdje je samo disciplinirana hrabrost malih zborova policajaca spasila veliki grad od užasa pljačke i pustošenja. Jedan čovjek stvorio je organizaciju zaposlenika željeznice u nekoliko mjeseci, toliko jaku da je pod njenim redom dvadeset milijuna ljudi bilo paralizirano u svojim industrijama i njihovim pokretima, i svi elementi koji sačinjavaju podršku zajednicama bilo privremeno suspendirano. Toliko je potencijalan bio ustanak da su se

dva Upravitelja predala, i Major naše Zapadne metropole uzeo je svoje zapovijedi od vođa pobune. Industrijski i komercijalni gubitci neprocjenjive mjere bili su izbjegnuti jedino snažnom rukom Savezne Vlade.

„Drugi od paradoksa naše četvrtine stoljeća je da svaki obrtnik i mehaničar i radnik na svakom području danas, s kraćim radnim vremenom, prima dvadeset i pet posto, i u mnogim slučajevima pedeset posto, više nego prije trideset godina. Iako on tako prima jednu trećinu više nego prije trideset godina, njegov će dolar kupiti u odjeći i hrani dvaput više nego prije trideset godina. Netko bi pomislio da bi radnik trebao biti iznad svega sretan kada usporedi prošlost sa sadašnjošću, i da bi trebao štedjeti novac u banki a što bi ga brzo učinilo kapitalistom. No ipak on osjeća nezadovoljstvo kakvo njegov otac, prije trideset godina, s jednom trećinom plaće i njegovim dolarom koji kupuje jednu polovicu, nikada nije poznavao. *To sve dolazi od obrazovanja!*“

[Gosp. Depew ne primjećuje činjenicu da je prije trideset godina bilo izobilja posla. Budući da je opskrba ljudske vještine i mišića bila daleko manja od potražnje, ljudi su bili poticani da rade „dvostruki red“ na željeznicama isto tako kao i u mlinovima i tvornicama; dok su useljenici također došli u milijunima i odmah našli zaposlenje. Međutim sada je opskrba radnom snagom uvelike premašila zahtjev u svakom pravcu, budući je bila nadomještena strojevima. Sada, premda plaće nisu loše, ljudi, mase, ne mogu osigurati *stalni* zahtjev i zaposlenje za njihove usluge; i, neizbježno, plaće padaju.]

„Mi vodimo bitke ne samo od danas, nego za svo vrijeme; mi razvijamo ovu zemlju ne samo za sebe nego i za potomstvo. Mi smo pobijedili ropstvo, istrijebili smo poligamiju, i naš jedini neprijatelj koji je preostao je *neznanje*.

[Međutim ako je djelomično uništenje neznanja kroz obrazovanje donijelo svo nezadovoljstvo i zla gore spomenuta, koliko bi mnogo anarhije i kakvu zastrašujuću nevolju koštalo temeljito obrazovanje.]

Gosp. Depew izjavljuje da on ovdje ne diskutira o rješenju za sva ta zla i nezadovoljstvo, nego bi on nesumnjivo bio radostan kad bi znao *rješenje*; i ovdje on izjavljuje da će to biti ispravljeno „*na jedan ili drugi na in*“ što je prešutno priznanje da on ne pozna ni za jedno specifično rješenje za ponuditi.]

„Ljudi koji su nezadovoljni jesu upravitelji i vladari, i moraju riješiti svoje vlastite probleme. Oni mogu izabrati svoje vlastite Kongrese i predsjednike. Oni se ne mogu pobuniti protiv samih sebe niti si prerezati vratove. Prije ili kasnije, i *na jedan na in ili drugi*, oni će riješiti svoje probleme, ali to će biti po i kroz zakon. To će biti *destruktivnim* ili *konstruktivnim* metodama.

„Upit je prirodan, „Sa svim napretkom u svijetu, zašto to nezadovoljstvo?“ Brzina izuma i mogućnosti pruženih električnom strujom i parom uništili su u posljednjih dvadeset i pet godina šezdeset posto kapitala svijeta i bacili četrdeset posto njegove radne snage van iz zaposlenja. Trostruki ekspanzijski motor, izum novog motora, udvostručenje snaga kroz novu primjenu strojeva čini beskorisnima stare. To čini i više, to potiče vještog obrtnika, u gubitku alata s kojim je zarađivao za život, a koji više nije u upotrebi, da se vrati u veliku masu običnih radnika. Istodobno same te sile, koje su tako uništile većinu vrijednosti i izbacile sa posla tolike mnoge ljude, stvorile su nova stanja koja su dodala izvan snage izračuna bogatstvu svijeta i prilikama njegovih ljudi za život, udobnost i sreću. Ali da bi se uživalo u njegovim prilikama, njegovim udobnostima i njegovoj sreći bolje obrazovanje postaje nužnost.“

Vrlo je očito da je Gosp. Depew dobro upućen u radničke stvari i da je napravio studij uvjeta koji su doveli do statusa s kojim se svijet sada suočava. Ali koje *rješenje* on nudi? Vjerojatno je samo ljubaznost i osjećaj pristojnosti ono što je vodilo gospodina, kada se je obraćao razredu na koledžu, da sugerira da je *neznanje* „neprijatelj“ koji uzrokuje sadašnje

nevolje i prijeti budućnosti. Ali da se obrazovanje ne može dokazati rješenjem nitko ne bi trebao znati bolje od Gosp. Depewa. Samo je nekolicina milijunera danas ikada primila sveučilišno obrazovanje. Cornelius Vanderbilt bio je neobrazovan, skeledžija, čiji su britki poslovni instikti ga doveli do bogatstva. On je predvidio povećanje putovanja, i uložio je u parobrodove i željeznicu. Izvorni John Jacob Astor bio je neobrazovan, trgovac s krznom i kožom. Predviđajući rast New York Citya on je uložio u njegove stvarne nekretnine i tako položio temelj bogatstva sadašnje generacije Astora.

Sljedeća lista Američkih milijunera koji su dali milijune dolara ili više koledžima je obišla tisak, zajedno sa izjavom da niti jedan od tih bogatih i inteligentnih ljudi nikada nije uživao obrazovanje na koledžu:

„Stephen Girard, Girard College, 8 milijuna dolara, John D. Rockefeller, na Sveučilište u Chicagu, \$ 7,000,000; George Peabody, na različite fondacije, \$ 6.000.000; Leland Stanford, Na Sveučilištu Stanford, \$ 5.000.000; Asa Parker, u Lehigh Sveučilište, \$ 3,500,000; Paul Tulane, Tulaneu Sveučilište u New Orleansu, 2.500.000 dolara; Isaac Rich, u Boston Sveučilište, 2.000.000 dolara; Jonas G. Clark, na Sveučilištu Clark, Worcester, MA, 2.000.000 dolara; Vanderbilts, Vanderbilt University, najmanje 1.775.000 dolara; James Lick, u Kalifornijsko sveučilište, 1.600.000 dolara; John C. Green, do Princeton, 1.500.000 dolara; William C. DePauw, do Asburyja DePauw University, 1.500.000 dolara; A. J. Drexel, u Drexel Industrijska škola, 1.500.000 dolara; Leonard Case, u Cleveland Veleučilište, 1.500.000 dolara; Peter Cooper, U Cooper Union, \$ 1,200,000; Ezra Cornell i Henry W. Kadulja, na Sveučilište Cornell, svaki \$ 1,000,000; Charles Pratt, na Pratt Institute of Brooklyn, \$ 2.700.000.“

Kao da dokazuje iznimku tom pravilu, Gosp. Seth Low, diplomant i Predsjednik, jednom je donirao milijun dolara Kolumbijskom Koledžu za knjižnicu.

Premda je obrazovanje na koledžu vrijedno, ono nipošto nije *rješenje* za sadašnje stanje. Zaista, ako bi svaki čovjek u

Evropi i Americi bio diplomantom danas, uvjeti bi bili gori, umjesto bolji, nego su to sada. Gosp. Depew to priznaje u gore navedenim navodima, kada on kaže da mehaničar, „osjeća nezadovoljstvo koje njegov otac, prije trideset godina, s jednom trećinom plaće, i njegovim dolarom koji je kupovao samo jednu polovicu, nikada nije poznavao. *Sve to dolazi od obrazovanja.*“ Da, zaista, što je općenitije obrazovanje općenitije je nezadovoljstvo. Obrazovanje je izvrsno, i uvelike poželjno; ali ono nije rješenje. Dok je istina da su neki pravedni, plemeniti ljudi bili bogati, također je istina da su neki od najopakijih ljudi bili obrazovani ljudi i neki od najsvetijih ljudi su bili „neuki,“ poput apostola. Što veće obrazovanje zli čovjek ima veće je njegovo nezadovoljstvo i veća je njegova moć zla. Svijet treba nova srca—„Srce čisto stvori mi, Bože, duh pravi obnovi u meni!“ (Ps. 51:10) Tako je proročanski objavljena potreba svijeta i prikaz da je potrebno mnogo više od obrazovanja i inteligencije za sreću i mir, i da to dolazi, i da će na koncu biti općenito priznato. „Pobožnost zadovoljna onim što ima velik je dobitak“; i jedino kada bi taj temelj najprije bio položen bi bilo zagarantirano da bi obrazovanje bilo veliki blagoslov. Sebična srca i duh svijeta su u suprotnosti duhu ljubavi, kompromis uzaludan. Obrazovanje, „povećano znanje,“ među masama donosi društvenu krizu i njen konačni rezultat, anarhiju.

Intervju Biskupa Worthingtona

Dok je nazočio sazivu Protestantske Episkopalne Crkve u New York Cityu, jedan je novinar pokupio neka od gledišta Biskupa Worthingtona što se tiče društvenog previranja i objavio ih 25 Listopada, 1896. Izvješteno je da je on rekao:

„Problem s poljoprivrednikom je po mom sudu, u tome da smo mi predaleko otišli sa našim besplatnim obrazovnim sistemom. Naravno, Ja znam da će se ovo gledište smatrati kao komadić hereze, ali ja i dalje vjerujem u to. Sinovi poljoprivrednika—veoma mnogo njih—koji apsolutno nemaju nikakve sposobnosti da ustanu, dobili su okus obrazovanja i slijedili ga. Oni nikada neće dostići ništa—to jest, mnogi od njih—i oni su postali nezadovoljni slijediti pravac života koga im je Bog bio odredio, i otišli su u gradove. Preveliko obrazovanje onih koji nisu kvalificirani to primiti ispunjava naše gradove dok farme leže u stanju mirovanja.“

Biskup je zauzeo drugačije gledište od onoga kojeg je zagovarao Gosp. Depew. On se bolje slaže sa Direktorom Općeg Obrazovanja u Rusiji, na čiju smo izjavu protiv obrazovanja siromašnijih klasa već bili ukazali. Mi se slažemo s obojicom s obzirom na *injenicu* da obrazovanje općenito povećava ambicije i nemirno nezadovoljstvo. Ali Biskup će zasigurno priznati da su stvari već otišle predaleko, u ovoj zemlji slobode i obrazovanja, da bi se mogli nadati gušenju rastućeg nezadovoljstva s gašenjem svjetiljke spoznaje. Dobro ili loše, obrazovanje i nezadovoljstvo su ovdje i ne može ih se i neće ih se ignorirati.

Odgovor asnog W. J. Bryana

Što se tiče pravde Biskupovog prijedloga, mi to ostavljamo Gosp. W. J. Bryanu da odgovori, citirajući iz njegovog tiskanog odgovora kako slijedi:

„Govoriti o prekomjernom obrazovanju sinova farmera i pripisivati poteškoće koje nas danas okružuju prekomjernom obrazovanju je, po mom mišljenju, jedna od najokrutnijih stvari koje je čovjek ikada izrekao. Ideja reći da sinovi farmera, koji nisu u stanju ustati u životu, dobiti okus obrazovanja, i uživati okus toliko mnogo da ga slijede i postanu nezadovoljni sa farmom i skliznu u gradove! Ideja reći da postoji prekomjerno obrazovanje među

sinovima naših farmera! Moji prijatelji, da li znate što taj jezik znači? To znači preokret napretka civilizacije i marš ponovno prema Mračnim Vjekovima.

„Kako možete reći koji od sinova farmera će se pokazati velikim čovjekom sve dok ih sve ne obrazujete? Hoćemo li mi izabrati zadatak da idemo okolo i biramo one koji imaju biti obrazovani?

„E, moji prijatelji, postoji drugi razlog zašto su ljudi otišli u gradove i napustili farme. To je zbog toga što vaše zakonodavstvo prouzročuje ukidanje hipoteka na poljoprivrednike i farme. To je zbog toga što vaše zakonodavstvo pravi poljoprivrednikov život težim za njega; to je zbog toga što neproizvodne klase proizvode zakone i prave ih da više koriste kockanju sa proizvodima farme nego da ih proizvode.

„Ideja stavljanja krivnje za sadašnje stanje na vrata poljoprivrednika! Ideja pretpostavljanja kao rješenja zatvaranje škola kako ljudi ne bi postali nezadovoljni! Zašto, moji prijatelji, će biti nezadovoljstva toliko dugo dok postoji uzrok nezadovoljstva. Umjesto što pokušavaju spriječiti ljude da shvate svoje stanje, zašto ti kritičari ne pokušaju poboljšati stanje poljoprivrednika ove zemlje?“

Engleski časopis, *The Rock*, tražio je svjetlo ali nije zadobio nijedno. Mi citiramo:

„Kroz cijeli svijet kipeći nemir, sukobljeni interesi, i unakrsna zbivanja drže civilizirano čovječanstvo u trajnom stanju uzbuđenja. Napetost živaca i uma postaje sve intenzivnija gotovo iz tjedna u tjedan; u kratkim intervalima neki zapanjujući događaj zatrese politički i trgovački svijet sa seizmičkom silom, i ljudi shvaćaju kakvi akumulirani elementi katastrofe se skrivaju ispod površine društva. Političari, dok oni pokušavaju mijenjati pravac tih sila, oni iskreno priznaju da ih ne mogu skroz kontrolirati ili predvidjeti njihove rezultate.

„U zbunjenosti beskrajnih teorija, prijedloga, eksperimenata i proročanstava, najveći se mislioci slažu oko dvije točke. S jedne strane vide veliku katastrofu koja će savladati cijeli svijet i razbiti sadašnju strukturu političkog i društvenog života, budući su se sile

uništenja iscrpile prije nego tvorci mogu rekonstruirati društveno tkivo na sigurnijem temelju. S druge strane oni se slažu da nacije nikada nisu više čeznule za mirom, ili mnogo jasnije shvaćali dužnosti i prednosti njegovanja jedinstva i bratske zajednice, nego što je to sada.“

Isto je i u cijelom civiliziranom svijetu. Svi inteligentni ljudi vide više ili manje jasno dilemu, ali nekolicina ima bilo što za ponuditi kao rješenje. Međutim ne svi: neki dobronamjerni ljudi misle da oni mogu riješiti problem, ali to samo zbog toga što ne uspijevaju dobiti situaciju jasno ocrtanu pred svojim mentalnim naočalama. To će biti ispitano u sljedećem poglavlju.

Izjava Gosp. Bellamya o Situaciji

Sljedeće, odabrano iz obraćanja Gosp. Edward Bellamya, u Bostonu, biti će čitano sa zanimanjem. On je rekao:

„Ako bi ste stvarali živu koncepciju ekonomske apsurdnosti konkurentnog sustava u industriji, razmislite samo o činjenici da je njegova jedina metoda poboljšanja kvaliteta ili smanjenje cijene robe kroz njenu pretjeranu proizvodnju. Jeftinost, drugim riječima, može rezultirati pod konkurencijom zbog dupliciranja i gubitka napora. Ali stvari koje su proizvedene s gubitkom napora su zaista drage, kako god bile nazvane. Prema tome proizvodi proizvedeni pod konkurencijom su učinjeni jeftinima jedino tako što su postali dragima. Takav je *reductio ad absurdum* sistema. Veoma često istinita činjenica je da je roba za koju najmanje plaćamo, na kraju najskuplja naciji zahvaljujući rasipničkoj konkurenciji koja smanjuje cijenu. Svo rasipanje mora na kraju značiti gubitak, a time i jednom u oko sedam godina zemlja mora ići u insolventnost kao rezultat sistema koji postavlja trojicu ljudi da se bore za posao kojeg jedan čovjek može uraditi.

„Govoriti o moralnim bezakonjima konkurencije bilo bi ući u na prevelika vrata za ovu temu, i Ja samo skrećem pažnju prelazeći jedno obilježje našeg sadašnjeg industrijskog sistema, za kojeg bi

bilo teško reći da li je prevladavala nečovječnost ili ekonomska ludost, i ukazati na groteskan način na koji je breme rada raspodijeljeno. Industrijsko nasilno novačenje ljudi lišava kolijevku i grob, uzima ženu i majku sa ognjišta, i ostarjelog sa kuta ognjišta, dok u isto vrijeme stotine tisuća snažnih ljudi ispunjavaju zemlju sa žamorom za prilikom za poslom. Žene i djeca su predani nadzornicima, dok muškarci ne mogu naći ništa za raditi. Nema posla za očeve, ali postoji obilje za bebe.

„Što je, stoga, tajna ove uzbune nad približavanjem propasti sistema pod kojim ništa ne može biti učinjeno ispravno bez da je učinjeno dva puta, koji ne može obaviti nijedan posao bez pretjerivanja, koji ne može proizvesti ništa bez prekomjerne proizvodnje, koji u zemlji punoj potrebe ne može pronaći zaposlenje za jake i nestrpljive ruke, i koji napreduje jedino po cijeni totalnog kolapsa svakih nekoliko godina, nakon čega slijedi produženi oporavak?“

„Kada je loš kralj oplakivan od svog naroda, zaključak mora biti da je nasljednik prijestolja još gori slučaj. Čini se da je to zapravo objašnjenje sadašnje nevolje oko propadanja konkurentnog sustava. To je zato što postoji strah da se ide s lošeg na gore, i da će mali prst kombinacije biti deblji od bokova konkurencije; da dok je potonji sistem proganjao narod sa bičevima, Korporacije će ih bičevati sa škorpijama. Poput djece Izraelove u pustinji, ova nova i čudna opasnost prouzročuje bojažljivi uzdah čak za željeznom vladavinom Faraona. Pogledajmo ako i u ovom slučaju nema obećane zemlje, sa izgledom koje klonula srca mogu biti ohrabrena.

„Idemo se prvo raspitati da li je moguć povratak na stari poredak stvari, slobodni konkurentni sistem. Kratko razmatranje uzroka koji su doveli do sadašnjeg svijetom raširenog pokreta za zamjenu kombinacija u biznisu za konkurenciju zasigurno će uvjeriti bilo koga, da je, od svih revolucija, ova koja će ići unatrag. To je rezultat povećanja učinkovitosti kapitala u velikim masama, posljedično izumu posljednje i sadašnje generacije. U prethodnim epohama

veličina i opseg poslovnih poduzeća bili su podvrgnuti prirodnim ograničenjima. Postojala su ograničenja veličine kapitala koji je mogao biti korišten u korist jednog gospodarenja. Danas nema ograničenja, osim zemaljskih granica, opsegu bilo kojeg poduzetog biznisa; i ne samo bez ograničenja na količinu kapitala koji može biti korišten od jedne tvrtke, nego povećanje u učinkovitosti i sigurnosti biznisa proporcionalno količini kapitala u njemu. Ekonomije u gospodarenju koje rezultiraju iz konsolidacije, isto tako kao i kontrola nad tržištem što rezultira iz monopola bitnih roba, su također čvrsti poslovni razlozi za dolazak Korporacija. Međutim ne bi se trebalo pretpostavljati, da se je načelo kombinacije proširilo jedino na one biznise koji se nazivaju Korporacijama. To bi značilo uvelike podcijeniti pokret. Postoje mnogi oblici kombinacija manje pouzdaniji od Korporacija, i relativno nekoliko biznisa koji su sada vođeni bez nekakvog razumijevanja približavajući se kombinaciji sa njenim bivšim konkurentima—kombinacija koja stalno teži postati pouzdanijom.

„Od vremena kada su ti novi uvjeti počeli prevladavati, mali su biznisi počeli nestajati pred većima; proces nije bio toliko brz koliko su si ljudi zamišljali čija je pažnja u zadnje vrijeme bila skrenuta na to. Proteklih dvadeset godina velike su korporacije vodile rat na istrebljenje protiv roja malih industrijskih poduzeća koja su crvena krvna zrnca slobodnog konkurentnog sistema, i sa propadanjem kojih umire. Dok su ekonomisti mudro raspravljali o tome možemo li se osloboditi načela individualne inicijative u poslu, to je načelo preminulo, i sada pripada povijesti. Osim u nekoliko nejasnih kuteva poslovnog svijeta sada ne postoji prilika za individualnu inicijativu u poslu osim ako ne postoji veliki kapital u pozadini; i veličina potrebnog kapitala brzo se povećava. U međuvremenu je isti porast u učinkovitosti kapitala u masama, što je uništilo male tvrtke, smanjio divove koji su ih uništili do potrebe pravljenja uvjeta jednih s drugima. Kao i u Bulwer Lytton's fantaziji o dolazećoj rasi, narod Vrilya je morao odustati od rata zato što su njihove mišice postale

toliko destruktivnima da su prijetile sa međusobnim uništenjem, tako i suvremeni poslovni svijet nalazi da porast u veličini i snazi organizacija kapitala, zahtijeva suzbijanje konkurencije među njima radi samo-očuvanja.

„Prva velika grupa poslovnih poduzeća koja je usvojila načelo kombiniranja umjesto konkuriranja, učinila je neophodnim za svaku drugu grupu da prije ili kasnije učini isto ili da propadne. Jer kao što je korporacija mnogo snažnija nego pojedinac, tako i sindikat nadjačava korporaciju. Postupci vlada da provjeravaju tu logičnu nužnost ekonomske evolucije može proizvesti ništa više nego vrtloge u struji koji ništa ne mogu provjeravati. Svaki tjedan vidi neku novu površinu onoga što je jednom bilo otvoreno more konkurencije, u kojemu su trgovački avanturisti izvlačili malo kapitala pored njihove hrabrosti i dolazili kući natovareni—svaki tjedan vidi neku novu površinu tog jednom otvorenog mora zatvorenog, branom zaustavljenog, i pretvorenog u privatni ribnjak sindikata. Reći da će sadašnje točke gledišta stvarna konsolidacija različitih industrijskih grupa u zemlji, pod nekoliko uspješnih velikih sindikata, biti vjerojatno potpuna unutar petnaest godina (1889–1905) zasigurno ne želi potaknuti potpuno naglu izjavu.

„Tako velika ekonomska promjena kao što je uključena u preuzimanju industrija zemlje iz ruku naroda i koncentriranjem istoga u gospodarenju nekoliko velikih Korporacija, ne bi naravno moglo biti bez važne društvene reakcije; i to je reakcija koja će posebno djelovati na ono što se naziva srednjom klasom. Nije više pitanje samo za siromašne i neobrazovane, što će učiniti sa svojim poslom; nego za obrazovane i dobrostojeće, također, gdje će pronaći posao za raditi i gdje će napraviti poslovne uloge. Ta poteškoća ne može se trajno povećavati, kako je jedno područje za drugim prethodno slobodnog polja konkurencije zatvoreno od novog sindikata. Srednja klasa, poslovna klasa, postala je proleterskom klasom.

„Nije teško predvidjeti konačan problem koncentriranja industrije ako je izvršeno po crtama sada naznačenim. Naposljetku, i ne u vrlo

dalekom razdoblju, društvo mora biti podijeljeno na nekoliko stotina obitelji izvanredno bogatih s jedne strane, profesionalnu klasu koja je ovisna o njihovoj naklonosti ali isključena iz jednakosti s njima i svedena na stanje ulizica, i, ispod, velika populacija radnih muškaraca i žena, apsolutno bez nade u poboljšanje uvjeta koji bi mogli iz godine u godinu tonuti sve više i više beznadno u kmetstvo. To nije ugodna slika, ali ja sam siguran da nije pretjerana izjava o društvenim posljedicama sindikatskog sistema.“

Gosp. Bellamy predlaže Nacionalizam kao lijek za sva ta zla. Mi ćemo to razmotriti kasnije.

Gledište Vel. Dr. Edvarda McGlynn

Valjalo bi se prisjetiti da je Dr. McGlynn prije nekoliko godina došao u sukob sa svojim crkvenim nadređenima u Rimo Katoličkoj Crkvi, zbog svog zagovaranja Radničke Reforme, i posebno teorija Jedinštenih Poreza. Premda pomiren sa Rimskom Crkvom, on je ostao pri Jedinštenom Porezu. Sljedeći su izvadci iz članka kojeg je on napisao u *Donahoe's Magazine* (Boston, Srpanj, 1895). Uvodeći svoju temu, „Sprečavanje Velikog Bogatstva, i Podizanje Standarda Radnog Naroda,“ on je rekao:

„Moguće je za ljude napraviti pošteno, kao što svijet sada drži pošteno poslovanje, bogatstvo kao što ga Vanderbilti posjeduju, ili Astori, koje broji na stotine milijuna. Njihovo bogatstvo ne raste zato što su ti ljudi nepošteni, nego da su vođe naroda ili u neznanju ili ravnodušni promatrajući kanale kroz koje bogatstvo teče od pojedinog radnika u zajedničku riznicu. U krivu je mehanizam distribucije. Kada je, prema tome, rad napravio svoj dnevni doprinos potpori svijeta, ako su procesi tog doprinosa pažljivo proučavani, od trenutka kada radnik dotiče sirovinu koju treba pretvoriti u bogatstvo pa sve dok gotovi proizvod nije stavljen u ruke svog korisnika, vidjet će se da su tvorci

kolosalnih bogatstava, pod okriljem zakona i poreza, uzeli u posjed svaku važnu točku procesa, i da pretvaraju bogatstvo, koje bi trebalo pasti u riznice milijuna, u svoje vlastito.“

Dr. McGlunn poziva da bi u traženju računa za velika bogatstva i niske plaće trebalo pažljivo proučiti tri glavne stvari: (1) zemlja i druge prirodne blagodati na kojima čovjek vježba svoje sposobnosti; (2) prijevozna sredstva; i (3) novac, koji olakšava razmjenu proizvoda. Utvrdit će se, on kaže, da su ljudi bili ravnodušni prema tim točkama na koje su tvorci novca izuzetno pažljivi. Mi citiramo:

„Uzeti u posjed te prirodne blagodati, monopolizirati ih pod okriljem zakona i carine, i učiniti da svi ljudi koji bi ih koristili unaprijed plate za povlasticu, bio je cilj tvorca novca još od početka vremena. Lakša je stvar podići bogatstvo od stotinu milijuna kada možete oporezovati za dva ili tri desetljeća milijune koji moraju kupiti kruh i meso, drvo i ugljen, pamuk i vunu, što sve dolazi iz zemlje. To je ono što je bilo učinjeno izravno u Evropskim zemljama, gdje su, kao i u Britaniji i Irskoj, milijuni hektara bili zaplijenjeni od nekolicine pod okriljem zakona, i ljudi su bili prisiljeni da najprije plate za dopuštenje za dobiti zemlju, zatim za dopuštenje za nastavak rada na njoj.

„Ista se stvar neizravno desila i u ovoj zemlji kada su milijuni hektara bili dati velikim željeznicama, i kapitalistima je bilo dopušteno da ostvare daljnje milijune različitim izlikama, da bi se sve to čvrstim stiskom držalo sve dok plima useljavanja nije pomela ta imanja do nebrojenih vrijednosti, kada su bila prodana po stopama koje su napravile od milijunera isto tako običnima u ovoj zemlji kao i u Evropi kao vitezovi u Engleskoj. Čitatelji novina su dobro upoznati sa karijerom i metodama baruna ugljena u Pensilvaniji i drugdje, koji su dobili velike oblasti za proizvodnju ugljena pod okriljem zakona, i koji su četrdeset godina naplaćivali danak potrošačima i rudarima

podjednako po svakom planu kojeg ljudska genijalnost može izmisliti bez obzira na pravdu...

„Baš kao što je nekolicina zadobila kontrolu, gotovo apsolutnu kontrolu, na prirodnim blagodatima, tako su isto zadobili kontrolu i nad sredstvima prijevoza u zemlji. Što to znači najbolje se može shvatiti sa izjavom da društvo ne napreduje bez odgovarajuće razmjene roba; jer da bi se civilizacija poboljšala sa svake strane, ljudi moraju imati najveće mogućnosti za razmjenu posla njihovih ruku...Jednostavnost transporta je, prema tome, jednako vitalno potrebna radniku kao i jednostavnost u dobivanju prirodnih blagodati; i kao što su svi ljudi radnici u pravom smislu riječi, nekolicina koja se je postavila na odgovornost za prijevozne objekte nacije postali su nevjerovatno bogati u veoma kratkom vremenu, zato što mnogo temeljitije i apsolutno oporezuju svako ljudsko biće u njihovoj nadležnosti nego sama vlada.

„Vanderbilti su danas vrijedni vjerojatno trećinu bilijuna. Kako su došli do toga? Teškim radom? Ne. Korištenjem prednosti koje su im bezumni ljudi bezumno dali: pravo slobodnog prolaza državom New York; pravo na ispravljanje onoga što cijene tereta i prolaza građani zajednice moraju platiti da koriste svoje vlastite ceste; pravo da drže ogromna područja Države kao stvarstvo njihovih vlastitih ruku... Nijednom pojedincu ili korporaciji ne bi trebalo biti dopušteno da prikupi milijarde iz tih javnih imanja...

„Isto može biti rečeno za medij razmjene—novac. Ovdje se opet čini kao da je svijet na moru u pogledu elementarnih načela ovog problema; pozajmljivači novca sami su riješili i korisna načela, koja im omogućuju da oporezuju svako ljudsko biće koje koristi novac, za korištenje i za nastavak naklonosti da ga se koristi. Oni su se postavili između ljudi i medija razmjene, baš kao što su se drugi postavili između ljudi i prirodnih dobara, između ljudi i sredstava za prijevoz robe na tržište. Kako oni mogu pomoći u dobivanju milijuna zajedno kao što su Rothschildi učinili; milijuni, opet, to bi trebalo većim dijelom prelaziti u blagajnu zajednice.“

Dr. McGlynn sažima svoje zaključke ovako:

„Organizacija je dobra za održavanje cijene rada, da osigura zdravo zakonodavstvo, da prisili poslodavce da dobro kuće svoje radnike, zemljoposjednike da pruže dobre zakupe, i tako dalje; ali korijen svih naših poteškoća, objašnjenje naših nejednakih društvenih uvjeta, i uzrok našeg velikog bogatstva i niskih plaća, može se naći u općoj ravnodušnosti prema tri potrebe društvenog i civiliziranog života. Prije nego možemo trajno podići plaće, i učiniti Vanderbiltovo i Carnegievo bogatstvo jednako nemogućima kao što su nepotrebna, mi moramo naučiti kako zadržati prirodne blagodati, sredstva razmjene, i medij razmjene slobodnima od poreza špekulanta, njegovog uplitanja, njegove tiranije.“

Riješenje Dr. McGlynn je „Jednokratna Carina,“ koju ćemo mi ispitati u sljedećem poglavlju. Međutim, prikladno je ovdje, skrenuti pažnju na činjenicu da su Astori i Vanderbilti stekli svoje bogatstvo pod istim zakonima koji su upravljali njihove sugrađane, i koje se prema tome bilo vrednovalo kao najpravednije i pravične zakone koje je svijet ikada poznavao. Također bi trebalo zapaziti, da su Vanderbiltovi milijuni bili osvojeni u povezanosti sa velikom javnom *službom* i velikom javnom *dobrobiti*; premda je osobni interes a ne interes za javnu dobrobit bio nadahnjujući motiv. Važna stvar koju treba zapaziti je, da su znanost i izum stvorili potpunu revoluciju u društvenoj ravnoteži, s čime su i mozak i mišić bili odračunati s posjedom zemlje, strojeva, bogatstva. Potreban je ispravno prilagođen novi set zakona, koji odgovara novim uvjetima. Ali tu leži poteškoća: zadovoljavajuća prilagodba ne može biti napravljena zato što zainteresirane strane—Kapital i Radna snaga—nijedna od njih neće uzeti umjeren, razuman pogled na situaciju. Zaista može biti rečeno da nijedni ne *mogou* gledati stvar pravedno zato što su svi vođeni *sebi noš u* koja je općenito prilično slijepa na jednakost sve dok nije prisiljena vidjeti ju. *Novi* uvjeti zahtijevaju prilagodbu stvari na temelju *ljubavi*; i budući da to

svojestvo posjeduje samo jedna mala manjina u bilo kojoj od uključenih strana, doći će nevolja, koja ne samo da će uništiti sadašnji društveni poredak utemeljen na sebičnosti, nego će kroz iskustvo pripremiti sve klase da cijene novo uređenje stvari, „nova nebesa i novu zemlju“ koji će biti uspostavljeni pod Mesijinom vlašću.

Pogled Profesora W. Grahama

Još jedan pisac, Prof. W. Graham, je u *The Nineteenth Century* (Veljača, 1895) raspravljao o društvenim pitanjima sa stanovišta poznatog u Engleskoj kao „Kolektivizam“—nauk da bi ljudi kao cjelina trebali posjedovati ili kontrolirati materijal i sredstva proizvodnje: suprotno individualizmu. Zaključak Prof. Grahama je da budući je nemoguće za pretpostaviti preobrazbu srca ljudi, metoda bi jedino mogli biti uvedena u ograničenom stupnju i nakon dugog vremena. On je rekao:

„To je nemoguće, barem, osim ako ljudska priroda u svojoj temeljnoj suštini i željama, bilo vječno urođenima ili duboko ukorijenjenima kao rezultat tisuća godina polagane društvene revolucije koja ih nastoji pojačati, ne bi bila istovremeno promijenjena u većini ljudi nekom vrstom općeg čuda. Ja nadalje, vjerujem, da ako se ikada u ovoj zemlji pokušalo s uspostavom bilo čega što je slično Kolektivizmu u njegovoj punini, čak i od pretpostavljene većine u nekom novom „Ludom“ Parlamentu koji zastupa većini birača, da bi se manjina tome snažno suprotstavila, koja, i s najodvažnijom pretpostavkom, nikada ne može biti mala; i oni bi se tome suprotstavili jer bi to nužno uključivalo oduzimanje imovine isto tako kao i revoluciju, političku, ekonomsku i društvenu. Ako bi na koncu, sa bilo kojom izvanrednom kombinacijom slučajnosti, trenutno uspostavljenom, kao što bi to moglo zamislivo biti u zemlji poput Francuske, koja se jako oslanja na to, isto tako kao i neke Kolektivističke uspomene, moglo bi biti vjerojatno posljednje. Čak ne bi moglo biti smanjeno da prakticira nominalnu štednju, zbog svoje naslijeđene nepraktičnosti; dok, toliko dugo dok

postoji, čak djelomično ili nominalno, donijelo bi nakon prve veće velike podjele, dionice koje bi uskoro bile rasute, osim općeg društvenog kaosa, zla uključujući siromaštvo svim klasama, i veće siromaštvo od onoga koje sada prevladava.“

Profesor je nastavio pružati dokaz ispravnosti tih gledišta, i zatim je pitao, Da li bi Kolektivism djelovao zadovoljavajuće čak i ako bi bio nekako uspostavljen i pokrenut? On odgovara negativno. On kaže:

„Bila bi malaksalost napora po svemu, u izumiteljima, organizatorima, predstojnicima, čak i boljoj klasi radnika, ako ne bi bili stimulirani dodatnom naknadom da daju najbolje od sebe i svoje najbolje napore; ukratko, ako bi sadašnji ogroman i dalekosežan poticaj privatnog interesa bio uklonjen ili čak ozbiljno smanjen, neizbježan rezultat bi bio proizvodnja uvelike smanjena u količini i slabije vrste. Trebala bi biti dana u najmanju ruku „odšteta na proizvodnju,“ i toliko dugo dok su ljudi ono što jesu, i što će vjerojatno biti, oni bi trebali biti na liberalnoj ljestvici—to jest, jednakost nagrađivanja bi trebala biti udaljena od tih uzvišenijih radnika. Inače bi bilo siromaštvo u kojem bi svi imali jednaki udio, i obični bi radnici trebali postaviti protiv njihovog siromaštva jedino slabo zadovoljstvo da su prijašnje bogate klase sve bile povučene dolje da ga dijele s njima.“

Da se spriječi pad civilizacije i povratak na barbarizam, Profesor je nastavio, uskoro bi bilo neophodno ponovno uspostaviti nejednakost plaća i privatno poduzetništvo. Postupno bi moralo biti dozvoljeno konkurencija, privatni zajmovi, razmjena, kamate, i na kraju bi se ustanovilo da se novi sistem ne razlikuje puno od sadašnjeg poretka. On je zaključio:

„Stvari bi se mijenjale sve više i više i više u starom pravcu, sve dok, na koncu, ne bi bila neminovna kontra—revolucija, vjerojatno bez ikakvog svježeg građanskog rata, za kojega vladajuća klasa ne bi više imala srca s obzirom na opadanje njihovih podupiratelja i

njihovog vlastitog opadajućeg fanatizma. Bila bi to veličanstvena obnova, ne dinastije, nego Društvenog Sistema; starog sistema temeljenog na privatnoj imovini i ugovorima, koji je izronio, kao spora evolucija pod svakom civilizacijom, kao sistem koji je najprikladniji ljudskoj prirodi u stanju nagomilavanja, i koji je još više prikladniji i neophodniji pod okolnostima, fizičkim i društvenim, naše složene suvremene civilizacije.“

Mi vjerujemo da je već znatno učinjeno za mase kroz Kolektivizam, kao na primjer u Javnom Školskom sistemu u Sjedinjenim Državama, poštanskim sistemima civiliziranog svijeta, samoupravnog vlasništva vodovoda, itd., i da će još mnogo toga biti ostvareno po tim pitanjima. Ipak svi razumni ljudi moraju pristati na argument da ako bi mišići sebičnosti, koji sada pokreću svijet, bili odrezani, stavljanjem svih ljudi na istu razinu, bila bi potrebna nova motivirajuća snaga (Ljubav) da zauzme njihovo mjesto, ili bi svjetski biznis iznenada došao u stanje mirovanja: tromost bi zauzela mjesto industrije, i siromaštvo i potreba bi zamijenili udobnost i bogatstvo.

Međutim mi predstavljamo te poteškoće ne zato što imamo našu vlastitu „Patent“ teoriju da ju zastupamo, nego da bi oni koji traže mudrost odozgo, kroz Bibliju, mogli još jasnije vidjeti bespomoćnost čovječanstva u sadašnjoj krizi, i kako bi se mogli s još više pouzdanja i još čvršće držati s vjerom Gospodina i rješenja koje će on primijeniti u svoje vrijeme.

Gledišta Iana Vrhovnog Suda

Sudac Henry B. Brown, obraćajući se Alumni Odvjetničkog Odjela Yale Koledža, uzeo je kao svoju temu, „Dvadeseto stoljeće.“ On je istaknuo da promjene dvadesetog stoljeća obećavaju biti društvene umjesto političke ili zakonske, i zatim je imenovao tri najistaknutije opasnosti koje prijete u

neposrednoj budućnosti Sjedinjenih Država—(1) Samoupravna Korupcija, (2) Korporativna Pohlepa, i (3) Tiranija Rada. Između ostalog, on je rekao:

„Vjerojatno ni u jednoj zemlji svijeta nije utjecaj bogatstva toliko utjecajan kao u ovoj, i ni u jednom razdoblju naše povijesti nije bio mnogo snažniji nego je to sada. Rulja nikada nije logična, i sklona je uhvatiti se izgovora a ne razloga da unesreće svojom osvetom cijele klase društva. Vjerojatno nikada nije bilo labavijeg izgovora za veliku pobunu od suosjećajnog štrajka prošlog ljeta[1895], ali u njegovoj pozadini su bili značajni prigovori. Ako bogatstvo neće poštivati pravila općeg poštenja u korištenju svoje moći, ono neće imati razloga očekivati umjerenost ili diskreciju od strane onih koji se odupiru njegovim presezanjima.

„Ja sam govorio o korporativnoj pohlepi kao drugom izvoru opasnosti za državu. Jednostavnost s kojom se nabavljaju povelje izazvalo je velike zloupotrebe. Korporacije su formirane pod zakonima jedne države isključivo u svrhu poslovanja u drugoj, i u Kaliforniji su izgrađene željeznice pod poveljama koje su u tu namjenu dodijelile države istočno od Mississippija u svrhu uklanjanja njihove parnice na savezним sudovima. Najveće prijekave su počinjene u izgradnji takvih cesta od samih direktora, pod krinkom gradnje kompanije, druge korporacije, kojoj su predate sve obveznice, hipoteke i druge vrijednosnice, bez obzira na stvarni trošak ceste. Cesta je opremljena na isti način od druge korporacije, koju su formirali direktori, koja kupuje vozni park i iznajmljuje ga za cestu, tako da kada dođe neizbježno propadanje utvrdi se da su dioničari bili prevareni u korist hipoteka, i da su hipoteke bile prevarene u korist direktora. Nekretnine koje su tako stečene usprkos poštenju i moralu ne stoje u povoljnom položaju da pozivaju pomoć zakona za svoju zaštitu.

„Međutim, gore od toga je, kombinacija korporacija u takozvana udruženja, da se ograniči proizvodnja, uguši konkurencija i monopolizira nužnosti života. Opseg do kojeg je to već bilo provedeno je alarmantan; opseg do kojega bi kasnije mogao biti proveden je revolucionaran. Istina je da je cijelo korporativno

zakonodavstvo u žalosnoj potrebi za remontom, ali poteškoća u nabavljanju istodobnog djelovanja od strane četrdeset i četiri države je očito nepremostiva.

„Iz potpuno drugačijeg kuta proizlazi treća i najneposrednija opasnost na koju sam vam skrenuo pažnju—tiranija rada. Ona proizlazi iz naizgledne nesposobnosti radnog čovjeka da shvati da prava koja traži on također mora priznati. Radni ljudi mogu zanimati zakone zemlje i oboriti njihove vlastite kuće i one svojih poslodavaca oko njihovih glava, ali su bespomoćni kontrolirati zakone prirode—da veliki zakon ponude i potražnje, u poslušnosti kojemu ustaje industrija, cvijeta neko vrijeme, i propada, i da kapital i radna snaga oboje primaju svoju odgovarajuću plaću.“

Sudac Brown ne vidi nikakvu nadu u pomirenje između Kapitala i Radne Snage, budući je previše logičnog uma da pretpostavi da bi se tijela koja se kreću u suprotnim pravcima ikada mogla sastati zajedno. On nadalje kaže:

„Sukob između njih se odvija i povećava se u gorčini tisućama godina, i rješenje se čini daljim nego ikada. Obvezna arbitraža je pogrešan naziv—proturječje u nazivima. Pojedinaac bi mogao jednako dobro govoriti o srdačnom ubojstvu ili prijateljskom ratu. Moguće je da kompromis može na koncu biti izvršen na temelju suradnje ili dijeljenja dobiti, pod kojim će svaki radnik postati, do određene mjere, kapitalista. Možda, sa superiornijim obrazovanjem, širim iskustvom i većom inteligencijom, radni čovjek dvadesetog stoljeća može postići vrhunac svoje ambicije u svojoj sposobnosti da zapovijeda cjelokupnom dobiti svoga truda.“

Upućujući na društvenu zabrinutost koja proizlazi iz korporativnih zala koja su spomenuta on predlaže kao palijativno, ali ne kao lijek, javno vlasništvo onog što je nazvano „prirodni monopoli. On smatra da te prednosti trebaju biti iskazivane od države ili zajednice izravno, a ne da se korporacije trebaju natjecati i svađati za koncesije s mitima. On kaže:

„Čini se da nema nikakvog zdravog razloga zašto javnost ne bi izravno ostvarivala takve koncesije, koje su navodno za javnu dobrobit. Takva je, u najmanju ruku, sklonost u suvremenom zakonodavstvu u gotovo svakoj visoko civiliziranoj državi, osim u našoj vlastitoj. Ovdje su veliki korporativni interesi, podižući opasnosti paternalizma i socijalizma, uspjeli u osiguravanju koncesija koje s pravom pripadaju javnosti.“

Gospodin očito iznosi svoja iskrena uvjerenja, neprekidno—budući je članstvo u Vrhovnom Sudu Sjedinjenih Država doživotno. On stoga može, a vjerojatno i je, predložiti sve o čemu ima spoznaju u prirodi rješenja za uvjete koje on sažalijeva. Ali što je predloženo privremeno rješenje? Samo stavka Socijalizma (javno vlasništvo „prirodnih monopola“) za koju svi ljudi očekuju da će ju bankari i korporacijski dioničari priznati da je od privremene koristi—ništa više; i čini se da i za to on prizna da je upitno za postići, tako snažno ukorijenjeno u Kapitalizmu.

Clemenceauov „Društveni Sukob“

Urednik od *La Justice*, Pariz, prije nekog vremena objavio je knjigu, *Le Melee Sociale*, koja je privukla mnogo pozornosti zbog istaknutosti njenog autora kao zakonodavca i urednika. Ona se snažno bavi sa društvenim pitanjem, održavajući tu okrutnu, nemilosrdnu borbu za postojanje koja je jednako karakteristična za ljudsko društvo kao i za životinjska i biljna kraljevstva, i da je tzv. civilizacija samo tanki furnir koji prurušava čovjekovu bitnu brutalnost. On vidi cijelu povijest društva simboliziranu u Kainu, prvom ubojici, i tvrdi da dok suvremeni Kain ne ubija izravno svog brata, on sustavno nastoji skršiti svog brata nad kojim je, silom ili prijevarom, on zadobio premoć. Mi dajemo nekoliko zapanjujućih izvadaka iz te knjige, kako slijedi:

„Čini mi se nevjerojatnim da čovječanstvo treba imati razmišljanje stoljeća i istragu najvećih umova da otkrije jednostavnu i očitu činjenicu da je čovjek uvijek bio u ratu s čovjekom, i da je taj rat trajao još od početka ljudske rase. Zaista, mašta ne uspijeva potpuno dočarati viziju ogromnog, krvavog i sveopćeg pokolja koji se odvija na ovoj zemlji još od kad je prvi put izronila iz kaosa.

„Prisilni rad okovanih robova i slobodni napor plaćenog radnika oboje počivaju na zajedničkoj osnovi poraza najslabijeg i njegovog iskorištavanja od strane najjačeg. Evolucija je promijenila uvjete bitke, ali smrtni sukob se i dalje nastavlja pod mnogo pacifičnijem izgledu. Uzeti život i tijelo drugih i pretvoriti ih u svoje vlasništvo—to je bio cilj i ustanovljena namjera većine ljudi od divljeg kanibala, feudalnog baruna, robovlasnika, pa sve do poslodavca naših dana.“

Tako je M. Clemenceau naveo glavni problem civilizacije:

„Glad je neprijatelj ljudske rase. Sve dok čovjek ne porazi tog okrutnog i ponižavajućeg neprijatelja otkrića znanosti izgledat će samo kao ironija na njegov tužan udes. To je kao da se čovjeku pružaju luksuzi a on nije opskrbljen niti sa onim najosnovnijim za život. To je zakon prirode, i jedan od najokrutnijih od njenih zakona. Ona tjera ljude na to da proizvode, da se muče i uništavaju same sebe, kako bi sačuvali pod svaku cijenu to najviše dobro ili zlo nazvano život.

„Drugi životi osporavaju čovjekovo pravo na život. On se brani organizirajući se u zajednice. Njegovoj fizičkoj slabosti, prvom uzroku njegovog poraza, sada je dodana njegova društvena slabost. I sada može biti postavljeno pitanje, da li smo dosegili toliki stupanj civilizacije da mi sada možemo zamisliti i uspostaviti društvenu organizaciju u kojoj mogućnost smrti od siromaštva ili gladi može biti eliminirana? Ekonomisti ne oklijevaju. On odvažno odgovaraju *negativno*.“

Dužnost je Države i bogatih članova zajednice, prema M. Clemenceaovom gledištu, ukinuti glad i priznati „pravo na život.“ Zajednica bi se trebala pobrinuti za nesretne i nesposobne ne samo kao stvar prava, nego i iz prikladnosti također. Mi nadalje citiramo:

„Nije li dužnost bogatog da pomaže nesretniku? Doći će dan kada će spektakl jednog čovjeka kako umire[od gladi], dok drugi čovjek ima milijune s kojima ne zna što će raditi, biti nepodnošljiv svim civiliziranim zajednicama—kao nepodnošljivo, u stvari, kao što bi institucija ropstva bila zajednici danas. Nevolje proletarijata nipošto nisu ograničene na Evropu. Čini se da su jednako loše u „slobodnoj“ Americi, raju za svakog jadnog nesretnika na ovoj strani Atlantika.“

Gore navedeno je Francusko gledište. To može a i ne mora podrazumijevati da su stvari gore u Francuskoj nego u Sjedinjenim Državama. Mi smo zahvalni, u najmanju ruku, za jednu stvar—da ovdje, liberalnim oporezivanjem isto tako kao i velikodušnim doprinosima, smrt od gladi nije nužna. Ono što se želi nešto je više od gole egzistencije. Sreća je neophodna kako bi učinila postojanje poželjnim.

M. Clemenceau vidi i osuđuje nedostatke sadašnjeg društvenog sistema, ali ne nudi nikakvo razumno rješenje za njih; stoga njegova knjiga nije ništa drugo doli ugarak i briga. Dovoljno je lako učiniti sebe i druge još više nezadovoljnima i neudobnima; i za svaku bi knjigu ili članak koji ne nude nikakav balzam iscjeljenja, nikakvu teoriju ili nadu izlaska iz nevolja bilo bolje da su ostali nenapisani, neobjavljeni. *Sveto Pismo*, hvala Bogu, ne pruža samo utješujući balzam, nego jedini i *nepogrešivi* lijek za bolest svijeta, grijeh, sebičnu izopačenost i smrt, od ruku velikog Posrednika, Dobrog Liječnika i Životodavca. I sam ovaj svezak nastoji skrenuti pažnju na te nebeske specifičnosti. Ali istovremeno mi predstavljamo očajni karakter bolesti i beznadnosti rješenja koja su dostupna svijetu.